

Sreda, 4. maj 2005.
Svedok Radovan Paponjak
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak 9.08 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), izvolite.

TUŽILAC NAJS: Pre nego što optuženi pozove sledećeg svedoka, dozvolite mi nekoliko kratkih argumenata o proceduralnim pitanjima. Naime, pročitao sam podnesak koji su podneli pravni saradnici optuženog u vezi sa predloženim svedokom Heningom Henšom (Henning Hensch). U vezi sa samim zahtevom nemam mnogo toga da kažem, osim da rezime po Pravilu 65ter gotovo uopšte ne objašnjava potrebu da se taj svedok pozove. Pod 7(B) stoji da će taj svedok da svedoči u vezi sa hrvatskim i bosanskim segmentom optužnice. Nikavi drugi detalji nisu navedeni. Mi smo već jasno stavili do znanja da smo neutralni sa tim kako će optuženi da potroši svih 150 dana i mi, naravno, taj zahtev ostavljamo sasvim u rukama Pretresnog veća. Međutim nas brine činjenica da je prošlo već dosta vremena i da ovakva vrsta svedoka, ili se barem tako čini, ima veoma malu vrednost. Zato pozivam Pretresno veće da razmisli o tome da li bi bilo možda poželjno da se učini sledeće, da se od optuženog zatraži da u vrlo skoro vreme za sva tri segmenta optužnice identifikuje one svedoke koje smatra apsolutno neophodnim. Ja moram da primetim da će svedok koji sada sledi ovde da se ispituje više od pet sati u glavnom ispitivanju, sledeći svedok 12 sati u glavnom ispitivanju, a još nismo izašli iz optužnice za Kosovo. Očigledno je da postoje svedoci koje optuženi smatra neophodnima, a koji će da

potroše dosta vremena. Možda će da bude i međunarodnih svedoka koje je on zatražio da dođu i koji će kasnije da dođu i koji bi, takođe, potrošili dosta vremena. Nas, između ostalog, brine i to da ukoliko svedoci od marginalne vrednosti budu pozivani sada, a kasnije tokom svog dokaznog postupka optuženi bude želeo da poziva svedoke za koje kaže da su od suštinske važnosti, onda će Pretresnom veću da bude teško da ne odobri produženje vremena za dokazni postupak. Kad smo mi saznali koja su naša vremenska ograničenja, mi smo stalno Pretresnom veću davali do znanja koji su naši svedoci za koje smo smatrali da su apsolutno neophodni i stalno smo menjali naš raspored rada, pomerali svedoke iz jedne kategorije u drugu kategoriju i Tužilaštvo i Odbrana i prijatelji suda i Pretresno veće znali su tačno kakva je situacija i kako stoje stvari u našem dokaznom postupku. Zato bi možda bilo sasvim razumno da se u jednom trenutku od optuženog dobije spisak svedoka koje on smatra apsolutno neophodnim jer moglo bi da se dogodi da ispadne da će samo ti svedoci da potroše sve ostalo vreme koje mu je preostalo na raspolaganju.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Razmotrićemo to. Gospodine Miloševiću, da li ste vi želeli nešto da kažete kao odgovor na ovo? Ako ne, možete da pozovete sledećeg svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson), reći ću samo kratko. Ja nemam pred sobom ovaj podnesak koji je gledao gospodin Najs (Nice), ali znam da je Hening Henš nemački policajac koji je bio član Verifikacione misije na Kosovu (OSCE Kosovo Verification Mission). To što je pre toga bio u raznim misijama u Bosni i Hrvatskoj, ne znači da će on o tome da svedoči. Možda samo marginalno. On je, inače, svedok koji je predviđen da svedoči vrlo kratko, a bio je u Verifikacionoj misiji na Kosovu. Imali ste prilike da vidite Hartviga (Dietmar Hartwig) koji je bio šef evropskih posmatrača. Ovo je jedan čovek koji je bio član Verifikacione misije, takođe Nemač. To je čista koincidencija. Dakle, smatrao sam da bi bilo potrebno da se on pozove. Što se tiče ove napomene gospodina

Najsa, da su predviđeni svedoci da svedoče duže, to je upravo da bi se vreme štedelo. Umesto pozivanja većeg broja svedoka da svedoče o nekim stvarima, ja pozivam manji broj koji onda mora da svedoči duže, da bi se cela stvar videla. Na primer, ovaj sada svedok je načelnik Sekretarijata unutrašnjih poslova Peći (Peje) koja pokriva jedan broj opština. Ja nemam vremena da pozovem svih sedam načelnika sekretarijata sa Kosova, nego pozivam jednog da bi se videlo, da bi se videla celina u jednom sekretarijatu, a sledeći svedok, general Stevanović, onda svedoči o celom Kosovu i Metohiji, tako da se uzima sa jednog područja celovit sekretarijat, a onda opet celo Kosovo i Metohija, da se ne bi trošilo vreme da se poziva više svedoka. Zbog toga ovo svedoci svedoče sa više dokumenata i svedoče duže. Sve, sve u interesu uštede vremena.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, gospodine Miloševiću. Dobili smo vaš zahtev u vezi sa svedokom Henšom i sada ga razmatramo. Kada je reč o generalu Stevanoviću, Pretresno veće je primetilo da biste možda mogli da date nešto više informacija od onoga šta ste do sada dostavili, jer u vašem podnesku po Pravilu 65ter spominjete uobičajene stvari, da on ima lična saznanja i tako dalje. Ali bilo bi korisno, na primer, da se zna konkretno područja i teme iz optužnice o kojima će da svedoči ovaj svedok. To bi bilo od pomoći. Isto tako, zakazali ste da će da svedoči 12 sati. To je jako dugo. Bilo bi dobro da se to bolje organizuje i mislim da bi u tom smislu bilo od pomoći kad bismo mi dobili nešto više informacija o njegovom svedočenju. Dakle, vaš sledeći svedok je general Stevanović, izvinite, Radovan Paponjak. Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK PAPONJAK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite. Gospodine Miloševiću, možete da počnete.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Dobro jutro, pukovniče.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine predsjedniče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite sasvim kratko gde ste i kad rođeni i koje ste škole završili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Rođen sam 1. maja 1948. godine u Rudom. Završio sam osnovnu školu, srednju školu, učiteljsku, u Foči, Pedagošku akademiju u Užicu i u Beogradu Defektološki fakultet, smer za prevenciju i resocijalizaciju lica sa poremećajima u društvenom ponašanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde ste radili i na kojim položajima ste bili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Radio sam u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije na raznim položajima, na raznim dužnostima, od pozornika, znači od početnog zvanja i posla do radnog mesta načelnika Sekretarijata unutrašnjih poslova. I u zavisnosti od poslova koje sam obavljao, imao sam razne činove, razna zvanja i činove ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Radi uštede vremena samo da ustanovimo: na mestu načelnika Sekretarijata unutrašnjih poslova imali ste čin pukovnika, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Tako je. Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Preći ćemo odmah na vaš, na vašu profesionalnu aktivnost i svedočenje koje se odnosi na Kosovo i Metohiju. Recite, koji su bili vaši poslovi u Sekretarijatu unutrašnjih poslova u Peći od 1992. godine, kad ste bili raspoređeni na dužnost tamo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tu sam bio na radnom mestu načelnika Odeljenja saobraćajne policije u SUP-u Peć. Poslovi su mi bili organizacija i funkcionisanje kontrole i regulisanja saobraćaja. To su poslovi koje obavljaju pripadnici policije, saobraćajna obezbeđenja koja takođe obavljaju pripadnici saobraćajne policije, organizacija upravnih poslova, što podrazumeva registraciju, poslove registracije vozila, izdavanje vozačkih dozvola. Poslovi upravnog i inspekciskog nadzora nad stanjem saobraćajnica, obukom kandidata za vozače i polaganje vozačkih ispita i radom Centara za tehnički pregled.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste u ovim nadležnostima, svima koje ste pomenuli, bili nadležni za organizaciju i vršenje poslova samo na teritoriji opštine Peć ili i na još nekim opštinama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Sedište mi je bilo u Peći, a nadležan sam bio za opštine Peć, Đakovicu (Gjakove), Dečane (Decane), Istok (Istog) i Klinu (Kline).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, Sekretarijat unutrašnjih poslova opštine Peć pokriva opštine, osim Peći, Đakovicu, Dečane, Istok i Klinu, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li znate kakva je bila struktura zaposlenih u Sekretarijatu unutrašnjih poslova Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ako ste mislili na nacionalnu strukturu, zaposleni su bili pripadnici svih nacionalnosti i Srbi i Albanci i Muslimani i Romi ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate imena Albanaca? Evo sad da uzmemo za primer neke koji su obavljali neke od rukovodećih dužnosti u Sekretarijatu unutrašnjih poslova u Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zamenik načelnika Državne bezbednosti je bio Albanac Dem Mujaj (Dem Mujaj). Bilo je i nekoliko operativaca u Državnoj bezbednosti. Šef Odseka za vezu u SUP-u Peć, jednog od važnih odseka, je bio Albanac Ahmetaj Skender

(Ahmetaj Skender). Bilo je više operativaca u Odeljenju kriminalističke policije. Evo, sećam se Hamdi Rama (Hamdi Rama), Keljmendi Enver (Kelmendi Enver), komandir policijskog odeljenja Kijevo (Kijeve) bio je Albanac Bećir Gaši (Beqir Gashi). Zamenik komandira vatrogasne čete bio je Albanac Nitaj Barlo (Nitaj Barlo). Bilo je policajaca ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dovoljno je, mislim što se ovih primera tiče koje, koje po svom sećanju možete da nabrojite na ovaj način. Pukovniče Paponjak, pročitacu vam tačku 87 koja kaže: "Krajem", neću da čitam celu, ali kaže "Krajem 1990. godine i tokom cele 1991. godine, hiljade kosovskih Albanaca, lekara, nastavnika, profesora, radnika, policajaca", naglašavam ovo "policajaca", pošto ću vas pitati samo za policajce "i državnih službenika, otpušteno je s posla". Recite mi, molim vas, da li su Albanci otpušteni iz službe zbog svoje nacionalne pripadnosti? Govorim o policajcima. Dakle, ne pitam vas ni za kakve načelne odgovore, nego o policajcima, a vi ste tamo radili.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, to, jednostavno, nije tačno. Ja sam za vreme mog rada u Peći bio i predsednik Disciplinskog veća. Veća koje, znači, odlučuje o prestanku radnog odnosa, prestanku radnog odnosa policajaca. Nacionalna pripadnost nije nikakav uslov ni za prijem u radni odnos, ni za otpuštanje iz radnog odnosa. To se obavlja po propisanoj proceduri ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To razumem. To je, nadam se, opšte poznato. Ali, evo da uzmemo konkretno. Vi ste sad rekli da ste bili predsednik Disciplinskog veća koje se bavilo otpuštanjem policajaca, između ostalog, s posla, ako su povredili radne obaveze, dužnosti. Koliko dugo ste radili taj posao? Koliko godina?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa do ... Sve vreme dok sam bio tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Koliko je u toj vašoj praksi Albanaca otpušteno odlukom vašeg veća?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nijedan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. A recite kakva je bila struktura zaposlenih u ovim centrima koje ste pomenuli ...

SUDIJA BONOMI: Možemo li jednu stvar da razjasnite? U kom ste periodu bili na tom položaju u Peći?

SVEDOK PAPONJAK: Nakon mog dolaska tamo ...

SUDIJA BONOMI: Mislim da ste rekli da ste tamo došli 1992. godine. Nije mi sasvim jasno koji je tačno datum po sredi.

SVEDOK PAPONJAK: Ja ne mogu sada da se izjasnim o tačnom datumu kad sam imenovan za predsednika Disciplinskog veća, ali to je ubrzo nakon mog dolaska tamo. Ja ... Ti periodi se znaju. To je četiri godine. Četiri godine traje, ovaj ...

SUDIJA BONOMI: Ali da li je to bilo nakon 1991. godine ili ste vi tamo već bili?

SVEDOK PAPONJAK: Nakon 1992. godine.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, to je, inače, period, kad sam vas pitao da nabrojite ove Albance na važnijim rukovodećim mestima, to je isto iz perioda u kome ste vi bili, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da. Apsolutno. Ja ih ne bi ni poznavao da nije iz tog perioda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Govorili ste o centrima, tehničkim centrima vezanim za saobraćaj i vaše dužnosti načelnika Saobraćajne policije na tom području pet opština. Kakva je bila

struktura zaposlenih u tim centrima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa struktura je bila slična kao i u SUP-u Peć. Mislim, bilo je i Srba i Albanaca i Muslimana. Inače, tih centara je bilo pet. Tri su bila u društvenom i mešovitom vlasništvu, a dva su bila u privatnom vlasništvu. Vlasnik privatnog jednog centra na području opštine Istok je bio Srbin, a vlasnik Centra za tehnički pregled na području opštine Klina je bio Albanac, Ljatif Krueziu (Latif Kryeziu). To je ... Pamtim mu ime i prezime, jer sam ga lično poznao. Bilo je zaposlenih Albanaca u ovom društvenom Centru za tehnički pregled, Auto-moto društvo "Formula" u Peći. Radio je Albanac Peljuci Fatmir (Peluci Fatmir), na primer.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bilo diskriminacije Albanaca u oblasti obuke kandidata za vozače i, uopšte, celoj toj proceduri koju ste vi nadgledali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ne, tih centara za obuku vozača, kako se zovu po propisima, bilo je 18 na mom području, od kojih su dva bila u društvenom vlasništvu, jedan je bio u mešovitom vlasništvu i 15 je bilo u privatnom vlasništvu. Vlasnici mnogih tih centara su bili Albanci. Vlasnici drugih centara su bili Srbi, Muslimani, Romi. Odobrenja za rad tehničkih centara se nisu izdavala po tom kriterijumu, nego su se izdavala prema ispunjavanju propisanih uslova. Onaj ko je ispunio propisane uslove, podneo zahtev, dobio je odobrenje za rad i radio je normalno. Zapošljavao je prema, opet, prema svom nahodanju, lica koja su isunjavala uslove za rad. Moj posao i posao mog odeljenja je bio da kontrolišemo zakonitost rada, dakle da li oni ispunjavaju propise, a niko se nije mešao u kadrovsku politiku, u to koga će oni zapošljavati i ko će tamo raditi i koliko ispunjava propisane uslove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko su bili instruktori?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Instruktori su, takođe, bila lica koja imaju dozvolu za vozače instruktore, kako se zove i bilo je i Srba i Albanaca i Roma. Ja ... Mogu vam pobrojati, možda, po sećanju i nekakve centre za obuku vozača koje su imali Albanci. Bilo je, evo,

na primer, "Lođa", vlasnik je bio Ćazim Šalja (Qazim Shala), "Marlboro" (Marlboro), vlasnik Faik Raci (Faik Raci), ovaj "Orion", vlasnici braća Haskaj (Haskaj), "Vem", vlasnik Lukaj Džafer (Lukaj Xhafer) ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ne morate više nabrajati, dobro ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja mogu po sećanju da ih nabrojim sve, pošto sam s njima radio, ali, u redu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, pukovniče. A recite da li je bilo diskriminacije prema Albancima prilikom izdavanja ličnih dokumenata, rešavanja zahteva iz nadležnosti Sekretarijata unutrašnjih poslova u Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nije bilo uopšte diskriminacije. U toku mog rada ja sam se trudio da svi građani budu jednaki pred zakonom i da se primenjuju propisi striktno i do kraja. Svi koji su ispunjavali određene uslove, oni su dobijali odgovarajuća rešenja ili dokumenta, a oni koji nisu ispunjavali uslove, oni nisu mogli dobiti nikavo rešenje, nije im zahtev mogao biti pozitivno rešen, bilo da je Srbin, bilo da je Albanac. U kasnijem periodu mog rada, organizacija je bila takva da su građani mogli da zahteve podnesu, na primer, u Centru za tehnički pregled, čak i da ne dolaze u SUP da bi im se zahtev rešio. Znači podnese tamo, preda zahtev, lice službeno iz Centra za tehnički pregled dođe u SUP, završi posao, ponese tamo i uruči mu odgovarajući dokument. Razmišljajući o ovom, ja, evo sećam se primera da je bilo i čak nekakvih mišljenja kod Srba da su Albanci favorizovani. Jedan Srbin je podneo žalbu Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije u Beogradu, pošto je ono bilo nadležno u drugom stepenu, ja sam bio nadležan u prvom stepenu ... U toj žalbi je naveo da mu nismo odobrili rad Centra za tehnički pregled, a Albanacu Ljatifu Krueziuu smo odobrili čim je podneo zahtev. Normalno je da njegova žalba nije bila osnovana u tom delu, jer on nije ispunjavao uslove. Tačno je utvrđeno šta od tih uslova ispunjava i to mu je u zapisniku dato, a Albanac Ljatif Krueziuu je

ispunio sve uslove i dobio je rešenje kojim se odobrava rad, normalno, čim je uslove ispunio. Dakle, meni nije poznat ni jedan slučaj diskriminacije, niti sam imao nekakvu žalbu ili pritužbu od strane građana. Na svakom šalteru je postojalo obaveštenje šta je potrebno od dokumenata za rešavanje neke upravne stvari i odmah pored toga ili ispod toga u kojim rokovima se taj zahtev mora rešiti i kome da se obrate lično ili telefonom. I stajalo je da se mogu obratiti meni i bili su brojevi mojih direktnih telefona ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Paponjak. Sledeće pitanje, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako možete okarakterisati bezbednosno stanje na Kosmetu po dolasku u službu u Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nakon mog dolaska u Peć stanje je bilo relativno mirno. Mogu reći da je bilo mirnije nego na ostalim područjima bivše SFRJ.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li imali saradnika i prijatelja među Albancima, jer ste došli tamo nov ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesam, jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... načelnik. Jeste stekli prijatelje, saradnike među Albancima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesam. Ja sam uočio da postoje izgrađene čvrste prijateljske veze između Srba i Albanaca koji su tamo živeli, koje sam zatekao, između porodica. Ja sam stekao, isto tako, prijatelje. Moguće je da je jedan od razloga bio i moj profesionalni rad, znači, unapređenje tih poslova koji su i građani i nadležni organi ocenili izuzetno pozitivno, tako da sam imao značajan broj prijatelja među Albancima. Posećivali smo se i kući. Družili smo se po restoranima. Sedeli smo i u srpskim i u albanskim kafanama, kako se to zvalo i restoranima. Ja i danas imam među Albancima značajan broj prijatelja sa kojima se i danas čujem telefonom i viđam. Na žalost, viđam se samo na području Srbije bez ovog dela

Kosmeta. Ja tamo ne mogu da odem kao i veliki broj Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste s njima razgovarali samo povodom službe ili su to bili razgovori i o drugim temama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, to je ... Bilo je druženje. Razgovarali smo o svemu i svačemu. Razgovarali smo o životu. Situacija je bila opterećena događajima na prostoru bivše SFRJ. To je vreme raspada SFRJ. U nekim delovima se vode borbe. Ljudi su opterećeni, razmišljaju kako to može da se odrazi na stanje na Kosmetu. Šta će biti u narednom periodu na Kosmetu. To je stalno bilo prisutno kod ... I kod Srba i kod Albanaca i kod Roma i kod Turaka i kod svih ljudi koji su živeli ... I, na kraju, to je bilo prisutno na čitavom prostoru Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta su vam ti ljudi ukazivali u razgovorima u pogledu političke situacije?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bili su zabrinuti. Neki s kojima sam bio bliskiji su mi govorili da ne vide baš mnogo svetlu budućnost. Govorili su mi da neke snage na Kosmetu procenjuju da je došlo vreme da reše nekakve svoje težnje u pogledu ostvarivanja nezavisnog Kosova, Republike Kosovo (Republika e Kosoves). Govorili su mi čak da Srbi imaju pogrešno tumačenje formiranja Velike Albanije, da rukovodstvo koje vodi albanski narod da ima ideju da stvori prvo Republiku Kosovo, pa da pripoji neke delove zapadne Makedonije, Crne Gore, neke delove, kako oni kažu, istočnog Kosova, odnosno južne Srbije, da formiraju Republiku Kosovo, pa onda da se Albanija (Albania) priključi Republici Kosovo, a ne da se Kosovo priključi Albaniji. Dakle, da stvore Veliku Albaniju koja bi bila ... Kojoj bi Kosovo bilo okosnica i gde bi ta Republika Kosovo imala glavnu reč i da sedište bude u Prištini (Prishtine).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pukovniče. Recite da li je bilo terorističkih aktivnosti u zoni vaše nadležnosti na Kosmetu u periodu pre 1996. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bilo je. Bilo je terorističkih akata i

pre 1996. godine. Ja mislim da je to počelo negde 1995. godine, ali moguće da je i pre, ali 1995. godine sećam se tačno da je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa možete li da se setite bilo kog slučaja iz tog perioda?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zato se i sećam što se ... Sećam se jednog policajca. Zove se Ivanović Predrag. On je, mislim, početkom 1995. godine, mislim u martu mesecu, vraćajući se s posla kući, u njega je pucano s leđa. Pogođen je u glavu i kičmu. Teško je ranjen. Napadači su, normalno, pobegli. Posećivao sam ga kući kasnije u toku lečenja. On je nepokretan i danas, u kolicima je. Ovaj, to je taj prvi slučaj. Posle toga, jedno dva meseca, ja mislim da je bilo u maju, eksplodirale su dve postavljene eksplozivne naprave u Juniku (Junik), u naselju koje je napravljeno, izgrađeno za smeštaj Srba, izbeglica iz Albanije. Nešto kasnije, ja mislim u letnjim mesecima, avgust ili tako, napadnuto je policijsko odeljenje Rznić (Irzniq) kod Dečana. U tom napadu su ranjena dva policajca, Hadri Agim (Hadri Agim) i Ristić Ljubomir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pukovniče, ova ranjena dva policajca, jedan, kako čujem, po imenu, Albanac, jedan Srbin, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da. Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svi ti napadi su se desili, jednostavno, bez ikakvih povoda. Ovaj se vraćao s posla kad je pucano u njega, ovde je napadnuta stanica, ovde su bačene eksplozivne naprave u to izbegličko naselje. Nije bilo nikakvih povoda, nikakvog provokativnog ponašanja ni sa čije strane?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa nikakvih. Nikakvih i na jedan takav i podmukao način, bez ikakvog povoda, jer nije bilo nikakvog kontakta ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li ste vi onda

razmišljali zašto su meta napada bili policajci i izbeglice? Da li je neko davao to objašnjenje? Da li ste vi sami ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa normalno je da je predmet naše profesionalne pažnje bio i to. Uloga policije je da štiti ličnu i imovinsku sigurnost građana. Dakle da sprečava napade na građane i njihovu imovinu i onda je normalno da prvo treba napasti policiju. A ovde se radi o izbeglicama, Srbima iz Albanije. Trebalo je da im se stavi do znanja da nisu dobrodošli na tom terenu i da posluži kao opomena da i ostali Srbi ne dolaze.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a kako ste vi profesionalno procenjivali neke moguće zajedničke karakteristike tih napada i da li ste ustanovljavali kakve su im zajedničke karakteristike?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa moglo se odmah zapaziti da se radi o netipičnim u opštem kriminalu i situacijama. Znači nema nekog direktnog kontakta, nekave nekakvog direktnog povoda. Napadi su podmukli, što će se kasnije naročito videti u kasnijem periodu još izraženije, bilo da se radi na podmukao način podmetanjem eksploziva, bacanjem bombi ... To je bilo naročito karakteristično na području Peći. Veliki broj napada je učinjen bombama, bacanjem bombi, podmetanjem eksploziva, iz zaseda, noću, kad se lice ne nada i tako ... Znači, odmah se videlo da to ima nekakav karakter organizovanog delovanja ka određenim kategorijama lica ili objekata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, pošto ste sve ove slučajeve naveli, kako ste vi saznavali za te slučajeve? Jeste li saznavali odmah kad se desi slučaj ili naknadno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa u najvećem broju slučajeva odmah, jer ako se desi napad, napadnut je, na primer, policajac, mi smo stavljeni u jednu situaciju, takozvane, uzbune, jer treba sad uraditi određene mere blokade terena u traganju za izvršiocima i obezbeđenja ostalih objekata, jer mogu uslediti napadi, sinhronizovani, na širem terenu. Ukoliko se nije ticalo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to mi je jasno. Dakle, odmah ste saznawali ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... čim se desi incident.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite da li ima ... Znete za slučajeve terorističkih aktivnosti na području Peći u 1996. godini?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Znam. Znam i za njih. Evo u februaru 1996. godine, odmah početkom godine imali smo opet napad na jedan objekat u kome su bili smešteni Srbi izbeglice iz Republike Srpske Krajine. To je u večernjim satima. Isto tako je eksplodirala podmetnuta eksplozivna naprava. To je izazvalo uznemirenje. Mi smo odmah, isto tako, stavljeni u stanje uzbune. Saznali smo da je istovremeno to urađeno i u Prištini i u Vučitrnu (Vushtrri) i u Kosovskoj Mitrovici (Mitrovice) na iste takve objekte i onda smo morali da preduzmemo posebne mere obezbeđenja tih objekata, a i na širem prostoru da sve objekte od nekakvog značaja, za koje smo mi imali procene, da mogu biti napadnuti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala. Hvala, pukovniče. A da li vam je poznat slučaj terorističkog napada na kafanu "Čakor" u Dečanima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. To je upečatljiv događaj, negde s proleća 1996. godine u aprilu mesecu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, na koja područja optužnice se odnosi ovo svedočenje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, odnosi se na celinu stanja na Kosovu i Metohiji i, kao što vidite, evoluciju terorističkih napada i zločina koji su izvršeni nad policajcima, civilima i svemu šta je dalje usledilo. Odnosi se na kontekst cele situacije na Kosovu i

Metohiji i ovde je jedan primer sekretarijata Peći koji pokriva pet opština. Dakle, odnosi se na celinu događaja.

SUDIJA ROBINSON: Relevantnost, ako relevantnosti uopšte ima, je veoma uopštene prirode. Vi nam do sada niste identifikovali ni jedan paragraf optužnice na koji se odnosi ovo svedočenje. Vi kažete da se sve ovo odnosi na opšti kontekst, ali to nije dovoljno. Osim ako ne možete da ukažete na neki konkretni paragraf na koji se odnosi ovo svedočenje, neću da vam dozvolim da nastavite ispitivati po ovoj liniji, jer smo do sada već dobili dovoljno materijala o opštem kontekstu i pozadini događaja na Kosovu. Zato vas molim da uputite svedoka da govori o onome šta je relevantno za optužbe za koje se teretite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ovde u ovome što vi nazivate optužbama, postoji čitav jedan spisak stradalih gde se pripisuje svako, svako stradanje, svaka pogibija bilo kog Albanca, pripisuje se, takozvanim, "srpskim snagama". Upotrebljava se formulacija "snage SRJ i Srbije" i onda se ređaju i imena i tako dalje. A evo ja hoću ovde da kroz ovog svedoka ustanovim, između ostalog, kako su se terorističke ove grupe odnosile prema Albancima koji su normalno živeli. Koliko je njihovog stradanja proizvedeno s njihove strane. Osim toga, ovaj svedok je na području, kao što ste čuli i opštine Istok. On će govoriti vrlo detaljno i o bombardovanju KP doma "Dubrava" u Istoku, koje se u ovoj optužnici ovde ... Ja sam, ja sam optužen za ubistvo, između ostalog, zatvorenika u KP domu "Dubrava". Ovde je čak i data neka lista i tako dalje. To ćemo morati da pređemo detaljno i da se vidi. Dakle, ima mnogo stvari koje govore o stvarnom stanju događaja i povezane su sa ovim, rekao bih, zaista i ne znam po koji put još, izmišljenim optužbama na račun vlasti u Srbiji i u Jugoslaviji u vezi s ovim događajima na Kosovu. Kao što vidite ...

SUDIJA ROBINSON: Kao što sam rekao, gospodine Miloševiću, navedite svedoka na relevantan iskaz. Hajde da počnemo da slušamo nešto drugo, a ne samo opšte odgovore ovog tipa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja se nadam da ste mogli da vidite kroz ovo šta sad svedok govori, da ničim izazvani nisu bili ovi napadi. Da je reč, da je reč o podmuklim napadima na ljude, policajce, civile, jednostavno zato što su Srbi. Izbeglice iz Albanije napadnute. Policajac koji se vraća kući napadnut. Kafana, bačena bomba i tako dalje. Prema tome, ovde se radi o jednom narastanju terorističkih aktivnosti koji imaju ciljeve koje sam ja objasnio. A svedok svedoči, to se može videti iz njegovog svedočenja i potvrđuje upravo te činjenice. Ali da pređem na ...

SUDIJA ROBINSON: Terorističke aktivnosti same po sebi nisu relevantne osim ukoliko nisu povezane sa konkretnom tačkom optužnice. Kroz to smo već prošli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li da nastavim sada, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da. Možete da nastavite, ali ono o čemu ćete da govorite mora da bude relevantan iskaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, kakav je odnos terorista prema Albancima koji su bili normalni, redovni građani? Često smo govorili lojalni građani koji, jednostavno, normalno žive tamo? Kakav je bio odnos prema njima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Teroristi su i njih napadali. Nastojali su da im promene ponašanje, da ih disciplinuju i da ih okrenu i da ih prevedu na svoju stranu. Da ih, znači, ti Albanci podržavaju. Bilo je više slučajeva ubijanja Albanaca upravo zbog toga što su radili u državnim organima ili se javno družili sa Srbima. To je bilo i 1997. godine i 1998. godine. Ja mogu navesti primere ako mi to dozvoljava Pretresno veće ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, to bi bilo relevantno ako u optužnici ima tačaka u kojima se tvrdi da su srpske snage napale i ubile Albance, a vi na to odgovarate da te Albance nisu ubile srpske

snage, nego OVK, teroristi OVK. Tako to može da postane relevantno, ali ne u ovom opštem obliku kako se sada iznosi, jer optužnica je veoma specifičan instrument.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja vas razumem, gospodine Robinson, ali, kao što vidite, postoji jedna šema po kojoj ova teroristička organizacija, koja je sebe nazivala UČK, a to ste videli čak i u svedočenju gospodina Hartviga koji je bio šef posmatračke misije Evropske unije, teroriste albansko stanovništvo u albanskim selima, vrši ubistva, kidnapovanja, odnosno na svaki način stavlja pod kontrolu albansko stanovništvo jednim nasiljem i terorom. A sve ono što se našlo na Kosovu i Metohiji i da je stradalo tih godina, pripisuje se nekavim, nekakvom srpskom teroru, samovolji, zločinu i tako dalje. A reč je o potpuno suprotnom. Stanje je potpuno suprotno. Prema tome, nije ovde pojedina tačka gde se kaže ime i prezime. Ima i toga, naravno, nego je reč o jednoj situaciji koja neprekidno traje. Više je u 1998. godini ubijeno Albanaca nego Srba od strane UČK. O tome postoje podaci.

SUDIJA ROBINSON: Dovedite nas, onda, do 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da jednu stvar raščistimo pre toga. Pukovniče, recite po vašem sećanju, po saznanjima koja vi imate, od kog vremena ova teroristička organizacija OVK deluje javno? Ne mislim da deluje javno u sukobima, nego deluje javno sa svojim saopštenjima da su oni počinili određene stvari. Od kada vi znate da deluje javno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to znam od 1997. godine, s kraja 1997. godine, na mom području su se počeli javno pojavljivati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta to znači javno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To znači da su se pojavljivali uniformisani, naoružani, da su za sebe govorili da su narodna vojska Kosova, da su vršili kontrolu na određenom prostoru, prvo u udaljenijim selima, etnički čistijim, a kasnije su se približavali gradovima

i onda su na kraju, pri kraju 1997. godine počeli, prvo u kasnim popodnevnim, a kasnije i u večernjim satima da kontrolišu i saobraćajnice, da zaustavljaju vozila koja se kreću saobraćajnicama, da vrše kontrolu i da Srbima, nakon maltretiranja, saopšte da više ne idu tim pravcem. Jedan od tih pravaca je bio Klina – Srbica (Skenderaj). Znači od Kline prema Srbici u večernjim satima su oni vršili kontrolu. Nama su prijavljivali Srbi koji su bili maltretirani da su ih zaustavljali naoružani čak i ručnim bacačima, pored automatskog oružja. Jedan od tih primera maltretiranja je i maltretiranje porodice Ašanin i Bakić sa 16 članova koji su se vraćali iz manastira Devič jedne noći polovinom decembra, kad su ih zaustavili, izrešetali su vozilo Jugoslava Ašanina. Tu je bilo i petoro dece u kolima. Oko pola sata su ih kontrolisali i na kraju su ih pustili uz saopštenje da više ne treba da idu tim putem, jer to je područje pod kontrolom narodne vojske Kosova, kako su rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ima uvek zbrke u prevodu. Kod nas se upotrebljava reč "ručni bacač" što nije razumljivo prevodiocima da prevedu na engleski. To je u stvari lanser, lanser rakete, ručni lanser rakete. A ovde se prevodi "ručna bomba". Dakle, kad je pukovnik govorio šta su imali, imali su automatsko oružje i kad kaže ručni bacač ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to je cev koja se drži na ramenu i iz koje se lansira raketa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bukvalini prevod bi trebao da bude "*hand mortar*" (ručni bacač), ali to nije tako niti se u engleskom upotrebljava. To je ručni lanser, lanser rakete. Ne može se bukvalno prevesti. Kod nas je u upotrebi takav izraz. Sad ste objasnili da su se oni javno pojavljivali. Iz ovoga šta ste sad objasnili proizlazi: javo su se pojavljivali tamo gde nije bilo policije, u udaljenim albanskim selima i tako dalje. Da li su ... Da li je bilo napada na policiju na području Peći u 1997. godini?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, bilo je više napada. Izdvojiću tri napada, jer se radi o policijskim odelenjima koja su

napadana i iz ranijih perioda. Napadano je policijsko odeljenje Rznić u dva navrata, u avgustu i septembru 1997. godine. U avgustu je taj napad odbijen, a u septembru su izuzetno jakim snagama napali to policijsko odeljenje i u borbi koja je trajala u dužem vremenskom periodu, poginuo je policajac Davidović Dragić, a dvojica policajaca su ranjeni. Dobili su teže rane. U tom obračunu je poginuo i terorista, neki Đocaj (Gjocaj). Drugi ... Drugo policijsko odeljenje koje je, takođe, napadano više puta, je policijsko odeljenje Klinčina (Kliqine). Taj napad je izvršen polovinom oktobra 1997. godine, isto tako u noćnim satima. Taj napad je izvršila grupa koju su vodili Adrijan Krasnići (Adrijan Krasniqi) i Ćerim Keljmendi (Qerim Kelmendi). Naglašavam to jer Adrijan Krasnići je bio vođa te grupe i oni su izvršili sve te terorističke napade ili većinu terorističkih napada na području Peći. U odbijanju napada od policijskog odeljenja lišen je života vođa te grupe Adrijan Krasnići. Adrijan Krasnići je bio intiman saradnik Ramuša Haradinaja (Ramush Haradinaj). Organizovana je velika sahrana nakon toga. Prisustvovalo je više od 15.000 Albanaca gde su oni polagali zakletve, regrutovali su nove ljude i 133. brigada takozvane Oslobođilačke vojske Kosova ili UČK (Ushtria Clirimtare e Kosoves) je dobila ime 133. brigada UČK Adrijan Krasnići (Brigada 133 Adrijan Krasniqi). Sad i jedan deo Kosovskog zaštitnog korpusa (TMK, Trupat e Mbrojtjes se Kosoves) nosi to ime. Ramuš Haradinaj je o njemu, ovako, izuzetno pozitivno pisao. Veličao ga je kasnije u svojim napisima kao narodnog heroja. U stvari, bio je terorista koji je u to vreme napadao miran svet i poginuo je prilikom napada na policijsko odeljenje SUP-a Peć, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je ta policijska stanica u Klinčini?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, ona je napadana i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Napali su policijsku stanicu i u tom napadu na policijsku stanicu poginuli od policije koja je branila svoju policijsku stanicu ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to takav taj događaj?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, zaustavljam vas. Moram da se posavetujem sa mojim kolegama o relevantnosti ovog iskaza.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay)?

ADVOKAT KEJ: Časni Sude, paragraf 93 optužnice, u njemu se kaže da je sredinom 1996. godine OVK započela sa napadima čiji su glavni cilj bile srpske snage i navod nakon toga koji je Tužilaštvo naglašavalo tokom celog ovog suđenja kaže: "Od tada i tokom čitave 1997. godine policijske snage Srbije uzvračale su silovitim akcijama tamo gde se pretpostavilo da se nalaze baze OVK i njihove pristalice na Kosovu". Tužilaštvo je često išlo i dalje od toga kad je unakrsno ispitivalo o tim pitanjima. Iskaz koji smo upravo čuli od ovog svedoka je da su oni branili policijsku stanicu, dakle, da su policajci poginuli braneći policijsku stanicu. Prema tome, kad je reč o proporcionalnosti odgovora, kada je reč o onome šta se dešavalo tada na Kosovu, ovo može da bude iskaz od materijalnog značaja ukoliko se pažljivo usmeri na pitanje proporcionalnosti odgovora na napade.

SUDIJA BONONI: Ali to nije način na koji se sada vodi ispitivanje. Sada se ispitivanje vodi tako da se dokaže ono šta Tužilaštvo već prihvata da se dogodilo. I meni se čini da je sasvim besmisleno koncentrisati se na to, umesto da se koncentriše na one materijale o kojima ovaj svedok može direktno da govori, poput zatvora u Dubravi (Dubrave). To su stvari koje su zaista važne za optužnicu, a ne poli-

tička pitanja koja optuženi verovatno ima na umu.

SUDIJA KVON: I o događajima u Istoku.

ADVOKAT KEJ: Da, časni Sude. Svestan sam toga.

(Pretnosno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću. Gospodin Kej vas je ponovo spasio. Bez obzira na to, opet se radi o kontekstualnom materijalu. Kao što je sudija Bonomi (Bonomy) rekao, treba svedoka da navedete da govori o suštinskim pitanjima. Imate ovde optužbi koje se odnose na Istok. To je paragraf "F" na strani 29, zatim optužbe koje se odnose na zatvor u Dubravi i svedok može da svedoči o tim stvarima. Te su stvari od daleko većeg značaja za optužnicu nego ovi događaji iz 1997. godine. I vi ste zakazali da svedok svedoči pet sati u glavnom ispitivanju, a ovaj svedok bi mogao danas da završi sa svedočenjem, ako budete efikasno upravljali njegovom svedočenjem. Prema tome, krenite sada sa glavnim pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću ići na ... Evo sada zaista na sažete informacije koje je ovaj svedok radio ili rukovodio njihovom izradom, ali pre toga samo ovo šta je citirano maločas da je sredinom 1996. godine UČK organizovala napade uperene, pre svega, protiv policijskih snaga Srbije, a onda, obarite pažnju pukovniče kaže: "Od tada", znači od sredine 1996. godine "i tokom čitave 1997. godine, policijske snage Srbije uzvraćale su silovitim akcijama tamo gde se pretpostavljalo da se nalaze baze UČK i njihove pristalice na Kosovu". Da li vam je poznato da je bilo ikakvih, od sredine 1996. godine i u 1997. godini, silovitih akcija kojima su, kojima je policija uzvraćala i išla tamo gde se nalaze baze UČK na Kosovu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nije bilo nijedne takve akcije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dovoljno je da bismo

štedeli vreme. Dakle nije bilo nijedne takve akcije.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nijedne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovo šta ovde piše, znači, je netačno.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Netačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. Sekretarijat unutrašnjih poslova Peć uradio je seriju zbirnih informacija o događajima na prostoru za koji je SUP Peć bio mesno nadležan.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I te se informacije odnose na period, gospodine Robinson, molim vas da obratite pažnju, dakle na period od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine. Pukovniče, da li se te informacije nalaze u ovim tabulatorima ... Ja ne znam da li ste vi dobili ove tabulatore, da li su negde pored stola vašeg ... Molim vas da otvorite prvi ovaj registrator ... Nalaze se, dakle, u tabulatorima 1, 2, 3, 4, 6, 7 i 9.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, kada je reč o ovim dokumentima, najbolje je da odmah jasno dam do znanja koji je naš stav. Mi smo prošle nedelje, 26. aprila, dobili mnogo originalnih dokumenata. Oni nisu bili organizovani ni na koji način. Tada nismo imali ni jedan prevod. Mi smo radili na tim dokumentima u onoj meri u kojoj je to bilo moguće. Radili smo sa poznavacima BHS-a, ali nismo uspeli mnogo da postignemo, niti smo znali tačno na koji će način će ti dokumenti da budu organizovani. Sinoć smo dobili materijale organizovane po tabulatorima i sada, ako se ne varam, imamo možda nekih 17, 18 tabulatora koji su prevedeni na engleski od ukupnog broja koji je veći od 170 tabulatora. Prema tome, teško je ili gotovo nemoguće da se mi danas time bavimo. Mi ne bismo želeli da tražimo da se izuzme materijal koji bi, a) mogao da bude od pomoći ili b) nama od pomoći kada ga budemo proučili na taj način da Pretresnom veću možemo da pomognemo sa celovitom slikom

dogadaja.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Gospodine Miloševiću, da vidimo prvo nešto u vezi sa ovim tabulatorima. To je jedno proceduralno pitanje, proceduralno. 175 tabulatora, a samo desetak je prevedeno. Koje je objašnjenje za to? Ovde se radi o efikasnom upravljanju dokaznim postupkom Odbrane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, sasvim ću vam dati jednostavno objašnjenje, ali pre nego što vam dam objašnjenje, molim vas da pogledate ... Ovde imate, ovde imate, nadam se, pregled svih ovih tabulatora i imate u rubrici "komentari" kada su dokumenti predati na prevođenje. Da li je prevedeno ili nije prevedeno je zaista pitanje vremena, gospodine Robinson. Ja sam svestan da vi ne uvažavate problem vremena kada sam ja u pitanju, ali morali biste ga uvažiti kad su prevodioci u pitanju, jer je očigledno ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nema nikavog osnova da nešto tako kažete. To je sasvim neprihvatljivo. Reći da Pretresno veće ne uzima u obzir vreme kada je reč o vama? Ako se na brzinu pogledaju ti komentari u desnoj koloni, vidi se da je većina tih materijala podneta na prevod 20. ili 21. aprila. Danas je 4. maj. Prema tome, radi se o periodu od dve nedelje. Vi znate da to nije dovoljno vremena, gospodine Miloševiću. Ja sam se raspitao i rečeno mi je da vi imate poseban tretman u prevodilačkoj službi, najbolji tretman od svih optuženih u prevodilačkoj službi ovoga Suda. Međutim, poslati toliko mnogo dokumenta prevodilačkoj službi samo dve nedelje pre nego što svedok treba da počne da svedoči, to nije dobro upravljanje postupkom. To je trebalo da pošaljete najmanje mesec dana ranije. Već smo o tome govorili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, činjeni su maksimalni naponi i preduzimane mere da svedok dobije ova dokumenta blagovremeno. Na žalost, evo, ja imam ovde čak i potvrdu Ministarstva unutrašnjih poslova, Sekretarijata u Peći od 18. aprila

gde se vidi da je svedoku tek 18. aprila uručena ova dokumentacija, pa se onda pobraja koja dokumentacija je mogla da bude svedoku uručena, tabelarni pregled i informacije, spiskovi događaja i tako dalje, sve što se odnosi na Sekretarijat unutrašnjih poslova u Peći. A ja sam vam prošli put pokazao na grafoskopu potvrdu gde je ... Iz koje se vidi da su dokumenti koji su zahtevani da budu dostupni u januaru 2004. godine, stavljeni na raspolaganje krajem marta ove godine. Znači posle više od 14 meseci. Tako da takvi, takvi problemi svakako postoje, tako da se nadam da svako racionalan te probleme mora da uzme u obzir.

SUDIJA ROBINSON: Znači, vi sada kažete, gospodine Miloševiću, da je vaše objašnjenje to da vašem zahtevu, upućenom relevantnim ministarstvima, nije udovoljeno dovoljno rano da vi te dokumente date na prevod. Ja ovde imam jednu belešku u kojoj stoji da je 68 dokumenata predato na prevod 21. aprila i 2. maja i da je to prihvaćeno za prevod i da su rokovi za završetak prevoda bili 2., 9. i 23. maj. Moraćemo sada da razmotrimo šta da učinimo sa ovim i kako da nastavimo sa radom kada toliko mnogo dokumenata još nije prevedeno.

(Pretnesno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vi ste nas preplavili dokumentima. Razmotrićemo uvrštenje dokumenata na osnovu njihove relevantnosti. Ako ih budemo smatrali relevantnima, onda će oni dokumenti koji još nisu prevedeni da budu označeni za identifikaciju. Ja uzimam u obzir i to da se Tužilaštvo ne protivi uvrštenju dokumenata. Isto tako konstatujem da vam je za izvestan broj dokumenata rečeno da ih ne predajete na prevod, zato jer nema dovoljno kapaciteta da se ti dokumenti prevedu na vreme. Prema tome, idemo onda jedan po jedan dokument. Prvo moramo da damo dokazni broj fascikli. Koji će to broj da bude?

sekretar: D297.

SUDIJA ROBINSON: D297. Evo, na primer, gospodine Miloševiću,

treba da se dokaže relevantnost dokumenata koji se odnose na 2000., 2001. i 2002. godinu. Dakle, nastavićemo sa radom na tim osnovama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, gospodine Robinson. Ja se nadam da ćemo sve to moći da prođemo sasvim uspešno, ali nadam se da imate u vidu da sam ja takođe preplavljen dokumentima i da uvidom u podatke možete da vidite da nijedan dan bukvalno nisam propustio da primim nekog od svedoka i da radim. Ali, kao što znate, ja paralelno dobijam dokumenta i paralelno razgovaram sa svedocima. Nemoguće je pre nego što vidim svedoka, imati bar predstavu o svoj relevantnosti i opsegu dokumenata koji sa tim svedokom idu.

SUDIJA ROBINSON: Hajde da nastavimo, gospodine Miloševiću.

SUDIJA BONOMI: To je jednostavno zato što svoje resurse ne koristite na pravilan način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Bonomi. Ja imam resurse koliko sati dnevno, koliko postoji. Ne mogu da imam više. I ja sam neki sopstveni resurs, valjda. Pukovniče, da li se ovde nalaze zbirne, znači, informacije o događajima koji se tiču vremena od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po čijem su nalogu te informacije urađene?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Unformacije su urađene po nalogu Ministarstva unutrašnjih poslova i metodologiji kako je to naloženo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta je bio razlog za izradu tih informacija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nakon povlačenja sa područja Kosmeta, dokumentacija je izneta u dosta teškim uslovima,

ograničenim uslovima i u pogledu kapaciteta prevoznih sredstava i ljudstva. Dokumentacija SUP-a Peć je prevežena do Kragujevca, smeštena je u magacine, bez reda. Naslagana onako kako je iskrcavana iz prevoznih sredstava i trebalo je tu dokumentaciju, onda, srediti. Dakle, ta dokumenta koja su rađena na području dok smo tamo živeli i radili, ta dokumenta pronaći, klasifikovati, staviti u odgovarajuće omote, ukoliko nema omota napraviti novi omot i vezati za konkratan slučaj. Tek nakon toga se moglo početi raditi nešto. Cilj tog rada je bio da stvarimo jednu osnovu, da registrujemo sve te slučajeve na odgovarajući način, da kompletiramo sve predmete, da pokušamo preduzeti mere na daljem razjašnjavanju svih tih događaja, krivičnih dela i da pokušamo pronaći izvršioce tih krivičnih dela i podneti odgovarajuće akte Tužilaštvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da idemo najpre od ove informacije "O bezbednosnim događajima sa smrtnim posledicama nastalim u vezi sa oružanim sukobom na području SUP-a Peć od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine". Ona se nalazi u tabulatoru 1. I, onda, od 1.1 do 1.6. Samo vama da objasnim, gospodo, taj tabulator 1 je celovita informacija Ministarstva unutrašnjih poslova Sekretarijata Peć, ali su me saradnici obavestili da je na zahtev prevodilačke službe, ona morala da bude podeljena na nekoliko poddelova, pa je zato to sve tabulator 1, ali od broja 1 do broja 6. Međutim, radi se o jednom jedinstvenom dokumentu koji ja ovde imam u originalu kako mi ga je dao svedok, a ovde je taj dokument podeljen u šest različitih tabulatora. Samo da ustanovimo još jedno pitanje: da li ste vi potpisnik ove informacije?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste, pored toga što ste potpisali informaciju kao načelnik Sekretarijata Peć, učestvovali i u njenoj izradi?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Od samog početka do završetka tog posla ja sam tim poslom u Sekretarijatu unutrašnjih poslova Peć rukovodio i učestvovao u radu i mnogi od tih predmeta

imao u svojim rukama i dalje radio na njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate neposredna saznanja o ovim događajima o kojima govori ova informacija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: O nekim događajima imam i neposredna saznanja, jer sam bio učesnik ili posmatrač nekih događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad su u pitanju ... Rekli ste "nekih događaja". A kad su u pitanju neposredni događaji o kojima nemate neposredna saznanja, da li ste saznanja o njima sticali kroz službene informacije kroz vaš položaj?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, mi smo ... To je, naravno i u uputstvima o radu Ministarstva unutrašnjih poslova. Svakog jutra se u sedištu sekretarijata održavaju radni sastanci na kojima učestvuju rukovodioci organizacionih, Unutrašnjih organizacionih jedinica, takozvanih odeljenja. Na tim sastancima se analizira bezbednosna problematika i stanje u prethodnom periodu, znači prethodnog dana i u ranijem periodu i utvrđuju konkretni zadaci za taj rad, za taj dan i naredni rad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. Prilikom priprema za svedočenje, rekli ste mi da naslov ove informacije, a ona glasi "Informacija o bezbednosnim događajima sa smrtnim posledicama nastalim u vezi sa oružanim sukobima na području opštine Peć" u periodu koji je naveden, da naslov ove informacije nije baš najprecizniji. U čemu je nedostatak naslova, molim vas?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tačno je da nije najprecizniji. Ja bih rekao da je ova formulacija nespretno data. Bezbednosni događaji sa smrtnim posledicama su različiti. Znači, smrtne posledice mogu nastupiti po raznim osnovama. Ovde se može ispravnije reći, ispravniji naziv bi bio "Informacija o bezbednosnim događajima sa smrtnim posledicama nastalim u vreme oružanih sukobima na području SUP-a Peć u periodu 1. januara 1998. do 1. juna 2001. godine", jer su u ovu informaciju i u tabele i u spisak

događaja uvršteni svi događaji sa smrtnom posledicom koji su nastali u tom periodu, bez obzira na to da li imaju vezu sa oružanim sukobima ili nemaju. Na primer, ima i prirodnih smrti koje su se desile, koje su nastupile u bolnici. Ima utopljenja u reke, samoubistava gde je nedvosmisleno utvrđeno da su samoubistva, ali su uvršteni u ovu informaciju da bismo imali jednu konačnu cifru, pokušaj da dođemo do konačne cifre smrtnih posledica u to vreme, broja leševa u to vreme i podataka o tome gde su sahranjeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, precizno bi bilo da je sa smrtnim posledicama nastalim u vreme, znači od 1. januara 1998. godine do 1. juna 2001. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Apsolutno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A tu se nalaze svi slučajevi gde je nastupila smrt osobe, bez obzira da li je u vezi sa oružanim sukobima ili nije u vezi sa oružanim sukobima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E dobro. Recite samo šta znači ova oznaka, šta znači oznaka A/III koja se pojavljuje i na naslovnoj strani i posle toga u evidenciji predmeta?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dokumenti koje imamo pred sobom su jedan deo dosijea "KiM" koji je urađen u Ministarstvu unutrašnjih poslova. U tom dosijeu "KiM" su i dokumenta ostalih Sekretarijata unutrašnjih poslova sa područja Kosmeta. U tom dosijeu ima više poglavlja koja se odnose na razne, na raznu problematiku. Slovo "A" označava da se radi o događajima sa smrtnim posledicama. A rimsko "III" je oznaka da je to dokument iz SUP-a Peć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Razjasnili smo to, a hteo sam da tu budemo precizni, jer je gospodin Kvon (Kwon) neki dan pitao šta znači ta oznaka koja je bila rukom upisana na neke dokumente. Dakle "A" se odnosi na smrtne posledice, a "III" da je SUP

Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. "B" će biti, na primer, krivična dela izvršena na štetu Albanaca, a "III" će biti oznaka da je SUP Peć.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Od kojih se delova sastoji informacija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Informacija se sastoji iz više delova. Na početku dokumenta je upravo i taj osnovni dokument koji je nazvan "Informacija" i u njemu je opšti pregled koji bi trebalo da posluži licu koje ga prvi put ima u rukama da vidi neke osnovne tendencije i osnovne pokazatelje iz ostale dokumentacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite u kakvom je odnosu taj tekstualni deo informacije sa ostalim njenim delovima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tekstualni deo informacije je sačinjen uglavnom na osnovu ostalih delova, na osnovu spiska i tabela. Govorim "uglavnom" jer može da dođe do izvesnih odstupanja zbog vremena kad je šta urađeno i kad je šta ažurirano. A to su blaga odstupanja koja nisu toliko značajna. Da to malo pobliže objasnim. Može se desiti da je bezbednosna problematika takva da se sazna naknadno za nešto i da se onda ažurira u tabeli, a da nije ažurirano u informaciji u ovom tekstualnom delu ili obrnuto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na koje periode delite ovo terorističko delovanje i sa njim povezane smrtne posledice, kada o njima govorite u informaciji i zašto?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Terorističko delovanje se može i mora podeliti u više perioda. Taj prvi period je terorističko delovanje pre 1998. godine, odnosno od početka devedesetih pa negde do 1998. godine. Drugi period je eskalacija terorizma u toku 1998. godine, što se u mnogim slučajevima zanemaruje. Sledeći period je terorizam za vreme i u periodu boravka Verifikacione misije i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe) na Kosmetu.

Sledeći period je period u vreme NATO agresije 1999. godine i poslednji period je period nakon NATO agresije.

SUDIJA ROBINSON: Vreme je za našu prvu pauzu. Nastavljamo sa radom za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Pukovniče, postavicu vam sada nekoliko pitanja koja se tiču ovih konstatacija u tekstualnom delu ovog dokumenta. To je u tabulatoru 1.1, pa vam skrećem pažnju, gospodo, da svedok svedoči o ovome, a dokument je samo podrška njegovom svedočenju. To ste imali kad je general Ivašov (Leonid Gregori Ivashov) svedočio, pa je davao određene odgovore, rekli ste: "Ima li dokument?" Ovo što sad pitam svedoka odnosi se na sadržinu ovog dokumenta koji je u tabulatoru 1.1. Ovde se pominju razni oblici psihološko-propagandnih aktivnosti kojima su pribegavali albanski separatisti sve vreme devedesetih godina koje ste mogli da ustanovite na području SUP-a Peć. O kakvom se, o kakviim se psihološko-propagandnim aktivnostima radilo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dakle, u tom početnom periodu njihova namera je bila da prikažu svetu kako se na Kosmetu krše njihova osnovna ljudska prava. Napuštali su posao. Na primer, dirigovano su napuštali posao radnici, a objašnjavali su kao da su isterivani sa posla. I jedan broj policajaca, Albanaca, je napustio posao, a onda je to prikazano kao da su isterani zbog nacionalne pripadnosti. Organizovali su paralelno školstvo u objektima van školskih objekata koji su postojali, prikazujući kao da ih neko ograničava u školovanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Organizovali su paralelne policijske snage. Znači oni koji su napustili svoj posao, radili su u ilegal-

nom MUP-u takozvane Republike Kosovo. Iscenirali su, pre nego što su organizovali ovo školstvo svoje u redovnim školama, iscenirali su scene masovnog trovanja na nacionalnoj osnovi. To je razjašnjeno i utvrđeno da tu nije bilo nikakvog masovnog, ni uopšte ni pokušaja trovanja na nacionalnoj osnovi, nego da je to bilo u organizaciji, tada se to zvalo, separatističkog i iredentističkog pokreta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ova informacija govori, kolike su bile veličine grupe koje su počele da se formiraju devedesetih godina, ove terorističke grupe?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To su bile male grupe, takozvani sistem trojki. Po sistemu trojki su išle njihove policijske grupe, u civilu, normalno, ovaj, kretale su se po terenu. Čak su vršile i uviđaj određenih događaja nakon toga što uviđaj izvršimo mi ...

SUDIJA KVON: Oprostite, gospodine Miloševiću, ja ne znam o kom dokumentu se sada radi. Ne mogu da se snađem.

SUDIJA ROBINSON: Da li se sada bavimo tabulatorom broj 1?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja samo pitam svedoka sada ... Postavljam mu nekoliko pitanja iz tabulatora broj 1, iz tekstualnog dela tabulatora broj 1, a onda idemo na 1.1 i dalje. Tu su podaci, spiskovi, brojevi predmeta i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se prva strana tabulatora 1 stavi na grafoskop kako bismo čuli prevod naslova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam utisak da je pogrešna strana, ta strana tabulatora 1.

SVEDOK PAPONJAK: Tačno je, treba ...

SUDIJA KVON: Izgleda da grafoskop sada ne radi. Na osnovu indeksa koji imamo pred sobom, radilo bi se o spiskovima identifikovanih lica smrtno stradalih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa to ... Na osnovu ovoga šta ja imam ovde, ovaj spisak koji ste i vi dobili, tabulator 1 je "Informacija o bezbednosnim događajima sa smrtnim posledicama nastalim u vezi sa oružanim sukobima na području SUP-a Peć u periodu 1. januar 1998. godine do 1. juna 2001. godine" i to počinje informacijom, tekstualnim delom. To je kod mene tako složeno.

SUDIJA ROBINSON: Da ...

SUDIJA KVON: Da, ali vi ste bili rekli tabulator 1.1. Obratite pažnju na to da tačno citirate broj tabulatora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Rekao sam tabulator ...

SUDIJA KVON: U redu. Idemo dalje.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Tabulator 1, a ne tabulator 1.1.

TUŽILAC NAJS: Mi smo indeks na engleskom jeziku dobili tek pre pola sata. Ja nemam kopiju. Bio bih zahvalan ukoliko bi mi neko ponudio višak, ako naravno višak postoji, dok ne dobijem vlastiti primerak.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali mi već duže vremena imamo ovaj indeks.

TUŽILAC NAJS: Mi smo indeks na engleskom jeziku dobili tek pre pola sata.

SUDIJA ROBINSON: Zašto diskriminišete Tužilaštvo, gospodine Miloševiću?

SUDIJA KVON: Dok čekamo, hteo bih samo da kažem da broj ovog dokaznog predmeta treba da bude D298.

SUDIJA ROBINSON: Evo nabavili smo jedan primerak za Tužilaštvo. Da li grafoskop sada radi? Molim da se prva strana tabulatora 1 stavi na grafoskop.

SUDIJA KVON: Grafoskop ne radi.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Nastavite, gospodine Miloševiću. Grafoskop ne radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nastaviću sa pitanjima koja se tiču tabulatora 1, dakle ove informacije koju se, vidimo na kraju, na poslednjoj strani, potpisali vi. Je li ovo vaš potpis, gospodine Paponjak, potpis, pečat i sve ostalo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta stoji u ovoj informaciji? Gde je orgranizovana obuka terorista?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Obuka je organizovana u Albaniji i u nekim drugim zemljama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je izvodio obuku terorista?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Obuku su izvodili već dobro obučeni teroristi, plaćenici iz drugih zemalja, iz inostranstva, uglavnom mudžahedini i muslimani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite kako su i odakle nabavljali oružje i municiju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je krijumčarenjem iz inostranstva, a naročito je to urađeno unošenjem iz Albanije posle onog raspada vojske u Albaniji i kapitulacije. Tad su opljačkani magacini u Albaniji i veliki deo naoružanja je unet otud, ali i iz drugih zemalja. Oni su se naoružavali uglavnom oružjem kineske proizvodnje koje je bilo u naoružanju u vojsci Albanije. Imali su, dakle i oružje i municiju pretežno kineske proizvodnje i onda se po tom moglo odmah prepoznati da oni pucaju, jer ta municija drugačije se čuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, neću vam postavljati pitanja koja se tiču prvih terorističkih napada i intenziviranja, jer ste o tome govorili već, pa ni o metama napada, jer ste i to pomenuli, ali to je sve sadržano u ovoj informaciji. Ovde se pominje i Adrijan Krasnići koga ste i vi pominjali. Koje su organizacione i druge pripreme za terorističke aktivnosti preduzimate od 1997. godine pa nadalje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni su preduzimali sve mere koje su potrebne za nekakvu, za nekakav duži period borbe. Dakle, nabavljali su sav materijal koji im je potreban za duži period: sanitetski, onda pozadinski, naoružavali su se i to su skladištili u magacinima na odgovarajućim mestima. To su uglavnom bila mesta malo udaljenija od komunikacija i od naselja ... Znači, od mesta gde su oni to sakrivali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde se u informaciji pominju mere koje su teroristi preduzimali prema Albancima da bi im se pridružili ili da bi im dali oružje. Da li ste vi lično imali prilike da se upoznate s tim merama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, jesam i to, to ... Oni su davali i saopštenja oko toga. To je kroz narod išlo pričom, prisiljavali su ih da im se pridruže, naročito mlađi, mlađu populaciju, muškarce mlađe populacije, raznim pretnjama, ucenama. Roditelji koji nisu želeli da im decu regrutuju u takozvanu OVK, oni su mogli to da plate. Plaćali su, dakle, nekakvu naknadu ako ne žele da im deca tamo idu, a oni koji nisu ni plaćali niti se priključivali, oni su bili podvrgnuti kaznenim merama. Te mere su mogle biti od opomene do fizičkog maltretiranja, razbijanja izloga, razbijanja prozora, paljenja žita, određenih objekata tih porodica, pa do fizičke likvidacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite da li su teroristi na različit način postupali prema Albancima muslimanima i Albancima katolicima? Ili je tretman bio isti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa tretman je uglavnom bio isti, s tim što su Albanci katolici teže pristupali njihovom pokretu. Albanci muslimani su lakše pristupali, a Albanci katolici su na našem području bili, imali su sela u kojima su oni bili većina i onda je teroristima bilo teško da ih privole da njima pristupe i onda se stiče utisak da su te mere prema Albancima katolicima bile teže. Ali moj lični utisak je da one nisu bile teže, samo što su Albanci katolici pružali veći otpor prema pristupanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam. A recite kako je došlo do formiranja terorističkih centara i šta su predstavljali ti teroristički centri?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Kad je, kad je ... Kako je pokret ojačavao, kako je postajao ... Omasovljavali su se, oni su onda formirali i centre, odnosno veće jedinice. Te terorističke centre su formirali u mestima koja su bila etnički čista, u kojima nije bilo Srba. Nastojali su da pronađu takve lokacije gde nema ni policijskih odeljenja, kako bi što duže i u što dužem periodu, kako bi bili sigurni u tim svojim centrima i bili su, dakle, u ovim područjima koja su etnički čista. Na području Peći bili su ti jači teroristički centri, na području Rogova (Rogove). To je dosta neprohodan teren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde? Recite samo gde su bili najjači teroristički centri na području SUP-a Peć? Znači na tih pet opština.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bio je taj ... Na području Rugove, znači u Rugovskoj klisuri, onda Baranjski Lug (Lugi i Baranit) takozvani, to je prostor Male (Jabllanice e Vogel) i Velike Jablanice (Jabllanice e Madhe), onda u selu Radavac (Radafc) i u selu Lođa (Loxha) koje je, u stvari, predgrađe Peći. Svi ti centri su bili pod komandom, to je takozvana metohijska zona, pod komandom Ramuša Haradinaja, a imali su i svoje rukovodioce po selima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakva je bila komandna struktura UČK?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa teritorija Kosmeta je bila

podeljenja na više zona. Područje SUP-a Peć je pripadalo Operativnoj zoni, kako su oni zvali, Dukađini (Dukagjini), operativnoj zoni Metohija. Komandant te Operativne zone bio je Ramuš Haradinaj. On je imao, potčinjene su mu bile komande takozvanih brigada OVK koje su bile raspoređene na ovim prostorima o kojima sam govorio. U okviru brigada bilo je nižih jedinica. Dalje, imali su svoju policiju, imali su svoje specijalne jedinice, takozvana Crna ruka (Dora e zeze). Komandant tih, te Crne ruke i njihovih specijalnih jedinica bio je Meto Krasnići (Meto Krasniqi), koji je po mestu u kom je rođen i živeo, nazvan, imao nadimak, Meto Vranovci (Meto Vranovci). Jako veliki broj zločina je izvršen baš pod njegovom komandom i on je lično neke izvršio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se pojam Crna ruka povezivao sa nekim, sa nekom srpskom grupom. Vi imate podatke o tome da je ta Crna ruka postojala kao teroristička, kao deo terorističke organizacije.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Crna ruka je deo terorističke organizacije i na našem području je to jedinica kojom je komandovao Meto Krasnići ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala puno ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: ... Imamo i takve izjave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, pukovniče Paponjak. Gde je najteže bilo stanje bezbednosti na području vašeg Sekretarijata unutrašnjih poslova Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Najteže stanje bezbednosti u toku 1998. godine je bilo na Području Baranjskog Luga. To je teritorija Barana (Barane), Čelopeka (Qallapek), Rašića (Rashiq), ne mogu sad da se setim svih tih imena, imena svih tih mesta. Onda na području Kline, taj, takozvani drenički deo, onda u selu Kijevo, to je jedno selo koje je bilo potpuno odsečeno, u kome pretežno žive Srbi i koje je bilo izolovano u periodu od više meseci. Onda na području Rugovske klisure, na području Istoka. Ovaj deo tamo prema Rakošu

(Rakosh) i Suvom Grlu (Suhogerlle), onda u Vrelima (Vrelle) na području Istoka izrazito jak centar bio teroristički. Ako se sve to tako pogleda, onda se vidi da je Peć bila sa svih strana bila opkoljena jakim terorističkim centrima. Teroristi su u jednom periodu Peć odsekli od ostalog dela Kosmeta. Kad kažem "odsekli", podrazumevam da stanovnik Peći nije bio bezbedan da ode do Prištine ili do Đakovice ili do Dečana ili do Kosovske Mitrovice tim najkraćim komunikacijama. Jedino je iz Peći mogao da ide, na primer, u Prištinu preko Crne Gore, znači pravcem preko Kule (Kulle), Rožaja, na Kosovsku Mitrovicu i u Prištinu. Isti takav put je morao da prevale i ako hoće u Đakovicu, a Đakovica je od Peći udaljena 35 kilometra, a da bi u tom periodu neko stigao do Đakovice, trebalo je da ide preko Crne Gore i potpuno okolo. Možda, ja sad ne znam tačno proračunati to rastojanje, ali to je preko 200 kilometra. Ja sam iz Peći u Beograd na sastanke išao preko teritorije Crne gore, jer nijedan od tih pravaca nije bio bezbedan, nije se nijednim vozilom moglo bezbedno voziti, osim nekakvim oklopnim. Veliko broj napada i veliki broj lica je ubijen upravo na tim komunikacijama i to je onda izazvalo odsecanje Peći. Značajan broj srpskih porodica sa područja Baranjskog Luga je napustio svoje kuće, preselio se kod rodbine, prijatelja u Peć ili dalje prema Šumadiji i Crnoj Gori. Veliki broj Albanaca je, takođe, napustio svoje kuće, veliki broj Albanaca je te godine takođe išao u neke druge sredine ili u Peć ili van Kosmeta, čak i u inostranstvo, upravo izbegavajući da njihova deca budu regrutovana u takozvanu Oslobođilačku vojsku Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stanite tu samo, pukovniče. Kad govorite sad o napuštanju svojih kuća i velikog broja Albanaca, da li je uopšte u tim mestima odakle su Albanci napuštali svoje kuće, bilo nekih naših snaga, policije, vojske ili slično?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ne. To su područja pod kontrolom takozvane Oslobođilačke vojske Kosova. Mi smo u okviru redovnih aktivnosti imali punktove, kontrolne punktove, na primer, prema Crnoj Gori i na tim kontrolnim punktovima smo registrovali ulazak i izlazak lica na područje SUP-a. Svakodnevno sam ja pre-

gledao te podatke i stalno je konstatacija bila da više lica odlazi nego ... Izlazi sa područja nego što ulazi. I tad smo već imali sigurne podatke da se teritorija Peći ... Da ljudi napuštaju teritoriju Peći. Kad će se vratiti, nismo znali, ali je to tako bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da su napadali i civile i Albance i Srbe.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto su napadali Srbe to je jasno i poznato. Što su napadali Albance?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Albance su napadali da ih privole da pristupe pokretu i, u jednoj drugoj varijanti, da pokažu, da prikažu svetu da smo to uradili mi. Na taj način je stvarana psihoza straha jednih od drugih. Srbi su se plašili Albanaca, Albanci su se plašili Srba. U jednoj situaciji u kojoj se dešavaju ubistva, premlaćivanja, pucanja na vozila u pokretu, ne zna se ko puca. Jedni tvrde da to rade Srbi, drugi tvrde da to rade Albanci, pa se onda oba naroda ... Plaše se jedni drugih.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ako se ovaj iskaz odnosi na neki konkretan deo optužnice u kome se navodi da su srpske snage napadale Albance i da su Albanci zbog toga bežali, onda bi bilo u vašem interesu da identifikujete konkretna sela, odnosno područja gde se to dešavalo. To je bolje nego da se svedoči na ovakav jedan uopšten način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ovde se u optužnici na mnogo mesta govori o tome kako su srpske snage isterivale Albance i napadale Albance po njihovim selima. Ja na primeru jednog sekretarijata koji obuhvata pet opština, želim da se vidi tačno kako je stanje izgledali i šta se događalo. Inače, to je jedna šema koja je ovde prikazana, kako su vršeni napadi na Albance, navodno napadi na Albance od strane srpskih snaga, a činjenično stanje je potpuno drugačije i o tome pukovnik svedoči, o području njegove

odgovornosti. To je ovih pet opština koje pripadaju SUP-u Peć.

TUŽILAC NAJS: Hteo bih da kažem da svedok dosta uopšteno govori, iako ja, naravno, znam da se ovo svedočenje odnosi na tabulator 1, ali ako pogledamo ovaj poslednji odgovor gde se kristi reč "psihoza", možda bi nam bilo od koristi ukoliko bi nam se reklo gde taj zaključak možemo da nađemo u tabulatoru 1 ili se radi samo o uopštenom materijalu. Ne želim stalno da ističem tu poentu, ali ako se pomeramo od specifičnog ka generalnom, pomoglo bi ukoliko bismo znali da li je ovo pokriveno nekim dokumentom ili ne.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, to mi je takođe palo na pamet. Da li je ovo svedočenje koje sada čujemo pokriveno određenim dokumentima pod određenim tabulatorima? Pretpostavljam da, ukoliko to jeste slučaj, da ćete onda da nam skrenete pažnju na to, na te dokumente koji bi bili propratni dokumenti?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, svakako. Inače, što se tiče tabulatora 1 ovde u vezi sa ovim šta je maločas pukovnik rekao, piše na drugoj stranici na kraju: "Zbog ubistva i otmice Srba na području Baranjskog Luga i Kline, srpske porodice su napustile svoje domove i otišle u grad". Pa onda su ih opljačkali. Opljačkali im imovinu. Dalje se govori o ovim komunikacijama, o stradanju drugi građana, a, evo, pitaću svedoka sasvim konkretno, da ne ulazimo u nabranje ovih karakterističnih slučajeva terorističkih napada na području SUP-a Peć, pukovniče Paponjak, da li se sećate ubistva šestorice Albanaca?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Kako da ne. To je tipičan primer streljanja neposlušnih Albanaca. To je bilo u aprilu 1998. godine, streljanje ...

SUDIJA ROBINSON: Da li se to nalazi u bilo kom od ovih dokumenata koji se nalaze pred vama?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče ...

SUDIJA ROBINSON: Ako to ne možete sada da nam kažete, u redu. Idemo dalje, pa ćemo se možda na to vratiti kasnije. Ako ne možete da identifikujete konkretne dokumente u kojima se nalazi ta informacija, idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovaj podatak o ubistvu šestorice Albanaca nalazi u ovom dokumentu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U ovom dokumentu ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se nalazi u nekom od ovih vaših dokumenata?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ja mogu objasniti o čemu se radi. Na našem području, na našem području je izvršena otmica te šestorice Albanaca, a streljanje je izvršeno na području SUP-a Prizren (Prizren), pa predmet kompletan ima u SUP-u Prizren o svemu tome, a ja imam saznanja na osnovu činjenice o otmici koja je registrovana u našem dnevniku događaja i na osnovu kasnijih kontakata sa SUP-om Prizren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je ova činjenica o otmici registrovana u nekom od ovih vaših dokumenata?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne u ovom ovde. Inače, u dnevniku događaja SUP-a Peć jeste, jer ja nisam mogao da pribavim sva ... Sve kompletno predmete koje imaju tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da sam znao da će biti o tome reči, potrudio bih se da i njega donesem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče ...

SUDIJA ROBINSON: Idemo dalje, gospodine Miloševiću.

SUDIJA KVON: Pre nego što nastavite hteo bih da pojasnim sa sve-

dokom malo detaljnije nešto u vezi s ovim dokumentom. Meni se čini da ste sve ove dokumente vi pripremili i da ste ih vi potpisali. Da li je to tačno? I to u maju 2002. godine. Recite nam nam u koju svrhu, zbog čega ste vi sačinili ovaj dokument i kojom prilikom? Da li biste to mogli malo detaljnije da mi pojasnite?

SVEDOK PAPONJAK: Ja sam inače u odgovoru na jedno pitanje na prošloj sednici objanio da smo sređivali dokumenta koja su izneta sa područja SUP-a Peć, da smo ih klasifikovali i stavljali u odgovarajuća dosijea. Ova su dokument deo dosijea "KiM". Šta sam ja u tom radio? Ja sam bio načelnik Sekretarijata ...

SUDIJA KVON: Da, to sam čuo. Ali moje je pitanje zašto ste to radili u maju 2002. godine?

SVEDOK PAPONJAK: Zato što nismo mogli ranije. Mi smo se povukli sa našeg područja. Morali smo se organizovati. Morali smo da sačekamo da nam sva ta dokumentacija stigne, jer ona Ja bih onda morao da pričam o jednom haosu koji je nastao u toku ratnog stanja, da smo izmeštali, ovaj, dokumentaciju prvo na druge lokacije, da ne bi bila bombardovana, da ne bi bila uništena tokom bombardovanja, jedan deo jeste, pa smo to onda kasnije morali pronalaziti. Dakle, mi smo pronalazili dokumenta koja su bila urađena u vreme kad je to trebalo i bilo normalno 1998. godine i 1999. godine, a onda smo ih kasnije pronalazili, stavljali u magacine i onda kasnije slagali, tražili deo po deo, papir po papir i onda je to finalizovano u maju, a inače je rađeno u maju 2002. godine, na primer, a neki su dokumenti finalizovani ranije i zato je tada i potpisano. Znači nije bilo nikakvog drugog razloga da to dovršimo u maju, osim objektivne situacije koja je proistekla iz tog čitavog preseljavanja i haosa nastalog ...

SUDIJA KVON: Hvala vam. Nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, sve ove dokumente vi

ste radili po nalogu tadašnjih vlasti u Srbiji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, ovako smo ih klasifikovali. Inače, mi smo uradili nekakvo slaganje i bez tog naloga. To nam je bio zadatak kao sekretarijata i bez posebnog naloga. Ali ova klasifikacija i ova metodologija je bila po nalogu ministarstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite pukovniče ko je bio Salji Beriša (Sali Berisha) i zašto je ubijen?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Sali Beriša je bio vlasnik benzinske stanice na seriji "Petrol" na području Kline. Bio je poznat po tome da je prodavao gorivo svima koji dođu na benzinsku pumpu da kupe gorivo. U to vreme je bila nestašica goriva i on je prodavao gorivo i Albancima i Srbima. Pripadnici takozvane OVK su mu zamerali što on prodaje gorivo Srbima, što se sa Srbima druži i s njima posluje i naredili su mu da to prekine. On je nastavio da radi kako je radio, prodavao je i dalje gorivo Srbima, družio se sa Srbima i onda su ga proglasili izdajnikom, njega, njegovu familiju i sve koji kod njega rade i onda su ih jedne večeri u aprilu mesecu 1998. godine pokupili, oteli su ih iz kuća, njega, njegovu rodbinu i komšije koji su kod njega zaposleni, to je šest Albanaca ukupno, iz kuća su ih odveli uniformisani pripadnici OVK, naoružani i streljali su ih pored puta Mališevo (Malisheve) – Orahovac (Rahovec).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a Salji Beriša je ubijen zato što je prodavao benzin na svojoj benzinskoj pumpi i Srbima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta označava geografski pojam "Lođa" (Loxha)?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Geografski pojam "Lođa", to je, u stvari, jedno selo koje je, u stvari, predgrađe Peći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio ... Šta znate o sukobu UČK i policije u Lođi?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Teroristi su u Lođi izgradili veoma jaka utvrđenja i fortifikacije ... Iskopali su rovove, uradili su tranšeje, naoružali se dobro i to je bio sastavni deo jedne probe da osvoje Peć, odnosno, kako bismo mi reagovali u situaciji da napadnu Peć. Početkom jula 1998. godine oni su napali na porodicu Vujošević, Srbe koji žive u Lođi. Iz sedišta SUP-a iz Peći je upućena jedinica da pokuša da zaštiti tu porodicu. Jedinica policije je stigla do kuće porodice Vujošević, zaštili su ih. Prilikom povratka u Peć postavljena je zaseda. Teroristi su napali na jedinicu i, kako da se sada prevede, ručnim bacačima, osama, zoljama ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ručnim lanserima raketa ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, ručnim lanserima raketa i automatskim oružjem. Tom prilikom su poginula dva policajca, jer vozilo "Pincgauer" (Pintzgauer) je bilo probijeno jednom kumulativnom minom. U njemu su dvojica policajaca poginuli i više njih je ranjeno. Dva policajca, od kojih jedan je kapetan, Srđan Perović, su kidnapovana. Dugo se nije znala njihova sudbina i prilikom jedne antiterorističke akcije, pronađeni su i ti leševi, leševi, znači kapetana Perovića i policajca Rajkovića. Obdukcijom je utvrđeno da su umrli u strašnim mukama. Nakon potiskivanja terorista sa tog prostora, pronađeni su i rovovi i tranšeje i velika količina municije, oružja, automatskih pušaka i mitraljeza i svega. Taj predmet imamo tu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj predmet je u tabulatorima, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tog dana, tog dana, dobro se sećam, bio sam u Brežaničkoj ulici u Peći, to je već Brežanik (Berzhenik), naselje, koje je na jedno 300 metara od kasarne Vojske Jugoslavije i mi smo s njima formalno vodili borbu na ulazu u grad Peć, jer oni su imali plan da pokušaju i eventualno zauzmu grad Peć i da uspostave vlast tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Obraćam vam pažnju, gospodo, da je ovde gospodin Najš izveo jednog ili dva svedoka, više se ne sećam, koji su govorili o tome kako su policajci napali Albance u Lođi. A sad ste imali prilike da čujete šta se stvarno desilo u Lođi. Pukovniče ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To nije bio samo, izvinjavam se, to nije bio samo napad na ... Borba u Lođi, nego je bio i njihov napad na Peć, jer smo na ulazu u Peć u Brežaničkoj ulici ... A zrna koja su oni ispaljivali, su padala i u kasarnu Vojske Jugoslavije ... Vojska Jugoslavije nije izlazila iz kasarne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta, šta znate ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najš, da li se sećate imena svedoka koje ste vi pozvali? Da li se možda gospodin Kej seća?

TUŽILAC NAJS: Video sam da je optuženi iskoristio ovu priliku da da jedan komentar. Ne sećam se sada imena, ali pronaćiću pa ću da vas obavestim.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala. Možete da nastavite, gospodine Miloševiću. Pre toga nam recite da li su vama poznata imena tih svedoka Tužilaštva, budući da bih ja želeo da pogledam njihove iskaze? Da li znate njihova imena?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ja sam se setio da je o tome bilo govora kada je svedok sada objašnjavao šta se događalo u Lođi. Ali, ali potražiću ...

TUŽILAC NAJS: Ja ću to ubrzo da vam pronađem. Sigurno do pauze.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA KVON: Lođa se se spominje u transkriptu 25. aprila, ako biste mogli to da pronađete?

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

SUDIJA KVON: Izvinjavam se, 25. april 2002. godine. Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

SUDIJA ROBINSON: Ovo nam je podsetnik koliko već dugo traje ovo suđenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, šta možete da kažete o aktivnostima braće Salijaj (Salijaj) sa područja Istoka? To je, takođe, vaš SUP.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Mislim da je osmorica braće Salijaj vršilo ... Mislim da je bilo osam, ja ... Evo, tačno, u dokumentu ima, iz porodice Salijaj. Oni su izvršili veliki broj terorističkih napada kao pripadnici takozvane Oslobodilačke vojske Kosovo. Između ostalog, ubili su Srbe Gajić Rajka, Grozdanović Slavoljuba i Teslić Slavka i Krasnići Naima (Krasniqi Naim) iz Crnog Luga (Carralluke). To je 19. maja 1998. godine. U selu Rakoš, Čelarević Zdravku su kroz prozor kuće ubacili bombu. On je od bombe poginuo, a žena mu je ranjena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta znate o zločinima u Budisavcima (Budisallc) i Velikom Kruševu (Kryshevo e Madhe)?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Teroristi su izvršili napad na Srbe u selu Budisavcima. Onda su iz kuće izveli Dalibora Lazarevića, dečaka starog 16 godina u Kruševu i streljali su ga, formalno. Dečak je imao 16 godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta znate, šta se desilo sa Rifatom Ajdinajem (Rifat Ajdinaj) u julu 1998. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tu priču znaju manje-više svi ljudi koji su u tom kraju živeli u to vreme, jer je ... Ona se prenosila i pričala se, a, inače, tačna je. Ajdinaj Rifat, on nije hteo da pristupi pokretu takozvane Oslobodilačke vojske Kosova i ubio je svog sina Malja iz puške. Nije mu dozvolio Ajdinaj Maljo (Ajdinaj Malo) mu

je saopštio odluku, čvrstu odluku da ide u OVK. On mu nije dozvolio i ubio ga je iz svoje puške i nakon toga se predao pripadnicima policije i objasnio motive.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u ovom periodu o kom vi svedočite, znači 1998. i 1999. godine, bilo otmica?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, bilo je više otmica i Srba i Albanaca. Oteto je više od 15 Srba i desetak Albanaca te godine. To je samo tokom juna i jula. To je ta cifra, a za 1998. i 1999. godinu ukupno imamo u ovim tabelama kasnije, znači za dva meseca govorim ove cifre o broju otetih Srba i Albanaca ... Taj mesec juni ... Juni i juli 1998. godine su izrazito teški bezbednosni meseci ... Sa bezbednosnog aspekta teški meseci i u 1998. godini, kad je bila najteža situacija na tom području, neračunajući NATO agresiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li su tada bile zauzimate te saobraćajnice koje ste maločas pominjali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da. To je period kada je Peć formalno odsečena od ostalog dela Srbije i jedni izlaz ima u Crnu Goru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kada su tokom 1998. godine, to je sad vreme pre dolaska ove Verifikacione misije, policijske snage preduzimale i antiterorističke aktivnosti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Antiterorističke snage su antiterorističke aktivnosti preduzimale u julu i avgustu mesecu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači nakon tih ..

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nakon tih ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ...nakon tog ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nakon tog ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... nakon kulminacije terorističkih aktivnosti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jednostavno to su bile iznuđene,

iznuđene akcije, jer više nije moglo da se izdrži. Narod je živao u jako teškoj situaciji i Srbi i Albanci. Nije se moglo putovati nigde, snabdevanje je bilo otežano, jer moglo je da ide jedino preko Crne Gore ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste objanili. Recite mi šta je bio cilj ovih antiterorističkih aktivnosti i prema kome su bile usmerene te aktivnosti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Te aktivnosti su bile usmerene isključivo prema teroristima. Zato su i preduzimane planski i organizovano i može se videti iz samog toga što policija nije reagovala na ove pojedinačne slučajeve terorističkih napada na njih. Nije bilo nekih jačih reakcija, nego su aktivnosti preduzete kasnije planski i organizovano, baš sa namerom da se izbegnu bilo kakve civilne žrtve i da se Da te aktivnosti budu usmerene isključivo prema teroristima, da bi se oni, da bi se deblokirale saobraćajnice, da bi se oni potisnuli iz ovih mesta i da bi se narod mogao vratiti svojim kućama. Mi imamo ovde podatke o broju ljudi u nekim kasnijim poglavljima, koji su bili i čitave porodice, predmete imamo oko toga, da su iz čitavih sela se iselili ili jedni ili drugi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakav je bio odnos policajaca prema civilima prilikom sprovođenja antiterorističkih aktivnosti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Policajci su imali zadatak da štite živote svih ljudi i civila i terorista. Dakle, da nikoga ne ubiju ako to ne mora. Znači, civile nikako, a teroriste jedino ako se drugačije ne može to uraditi. Ako ne mogu biti lišeni slobode ili ako ne mogu biti potisnuti ili ako u toj borbi, kad se policija kraće, a teroristi napadaju, ako ne može nikako drugačije, onda se stupa u borbu, ali ako ima civila, ako ima mogućnosti da civili budu ugroženi, onda se izbegavalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakvi su bili rezultati tih antiterorističkih dejstava policije? Kakvo je stanje uspostavljeno nakon tih akcija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Rezultat je bio deblokada terena, deblokada teritorije. Teroristi su potisnuti, saobraćajnice su deblokirane, sa saobraćajnicama su uklonjeni materijali koje su oni postavili. Na primer, u jednom useku u mestu Iglarevo (Gllareve), oni su to bili postavili kao granicu dokle se može doći i dalje ne može. Ja sam bio na licu mesta, to sam gledao. Morali smo preduzeti mere da se to ukloni. Narod se vratio svojim kućama. Teroristi su u jednom delu sigurno se sa narodom vratili, jer oni su u to vreme bili potisnuti do kraja, neki su pobegli u Albaniju, bili su, dakle, razbijeni a neki su se umešali u narod i vratili se i oni sa narodom svojim kućama. Ostavljali su oružje. Iznosili ga na određena mesta van sela. Skupe oružje i ... Jedna paradoksalna situacija, do, na primer, 15 dana pre toga policija nije mogla tu ni da dođe, nije mogao narod, a onda dođe patrola dva policajca i pokupe oružje koje su teroristi ostavili da predaju. Išlo se na to da što više terorista preda oružje, pa čak da se i ne preduzimaju nikakve mere prema njima, da nema ni krivičnog progona ni ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi koje su sve jedinice policije učestvovala u antiterorističkim dejstvima na područjima SUP-a Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U antiterorističkim dejstvima učestvovala su Posebne jedinice policije, znači te jedinice, Specijalna antiteroristička jedinica i redovni sastav policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je na teritoriji za koju je bio nadležan SUP Peć postojalo lokalno obezbeđenje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je to lokalno obezbeđenje, molim vas, objasnite?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Lokalno obezbeđenje je jedna ideja koja je realizovana u pokušaju smirivanja tenzija. Dakle, da u jednom selu narod izabere predstavnika svog, on će dobiti unifor-

mu koja se razlikuje od ostalih uniformi, imaće značku, imaće legitimaciju, imaće ovlašćenje da legitimiše druga lica i da privede lica koja je potrebno u SUP. Lokalno obezbeđenje je finansirala i organizovala opština. Znači, to nije organizovao SUP, a ideja je bila da će se na takav način smanjiti prisustvo policije u selima ukoliko, znači, ne bude nikakvih težih problema, policija tu neće ni morati da dolazi, jer će to raditi neko iz lokalnog obezbeđenja, smanjiće se onda i broj eventualnih provokacija s jedne i s druge strane, jer su neki Albanci smatrali provokacijom i ako vide policiju u selu. Biće manje terorističkih napada i, možda, da u jednom tihom, laganom dužem procesu dođe do nekakvog smirivanja situacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto to niste rekli, moram da vas pitam, da li su ti pripadnici lokalnog obezbeđenja imali i oružje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesu. Imali su kratko oružje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači, imali su značku, pištolj i uniformu.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I palicu policijsku, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, bili su opremljeni kao svaki policajac pozornik?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Samo sa drugačijom uniformom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, s drugačijom uniformom. U selima su lokalno obezbeđenje birali, znači pripadnike lokalnog obezbeđenja, sami seljaci.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svim albanskim selima gde su birali, da li su uvek bili Albanci?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Uvek.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači u albanskim selima Albanci su birali između sebe ko će biti njihov lokalni policajac. Je li to bila ideja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, čujem da se prevodioci muče. Veoma brzo govorite pa vas lepo molim da napravite pauzu između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, pukovniče, kako se OVK odnosila prema pripadnicima lokalnog obezbeđenja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja pravim pauzu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali nemjte da pravite tako dugu pauzu. Malo samo pričekajte, pa onda ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni su bili žestoko protiv toga, jer to im nije išlo na ruku nikako i nastojali su da pripadnike lokalnog obezbeđenja pridobiju na svoju stranu, a ukoliko oni to neće da urade, onda su im pravili razne probleme, maltretirali su ih i ubijali ili njih ili članove njihovih porodica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li, da li imate neki primer gde je došlo do takvog incidenta protiv pripadnika lokalnog obezbeđenja? Malopre smo konstatovali da su sve bili Albanci.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da ima. Evo meni je lično poznat slučaj porodice Klimenta (Kliment). Jedan od njih je bio pripadnik lokalnog obezbeđenja. Zbog toga su imali strahovite probleme i oni su morali da se isele sa područja Kosmeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas pogledajte tabulator 10.1 i 10.2. Da li se tu nalazi krivična prijava protiv ovih koji su napali, to je za krivično delo terorizam ... To je izjava Klimenta Idriza (Kliment Idriz) i izjava Klimenta Malja (Kliment Mal), znači 10.1 i 10.2 ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tačno je. Ja prepoznajem ove dokumente. Ne znam kompletan sadržaj, ali znam o čemu se radi. Tačno je to da se radi o izjavama Klimenta Idriza i Klimenta Malja, članovima te porodice Klimenta, familije Klimenta od kojih jedan od ove dvojice je bio pripadnik lokalnog obezbeđenja.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ovo je pitanje prihvatljivosti dokaza kojim smo se već ranije bavili, međutim, izgleda da ovog puta svedok kaže da čak ni ne zna za ceo sadržaj izjave svedoka. Ja ne znam tačno kakav će još da bude stav u vezi sa činjenicama sadržnim u toj izjavi i, ukoliko bude više izjava ovakvog tipa, izjava iz druge ruke koje budu uvrštavane putem ovog svedoka, onda bi to trebalo da bude uvršteno u spis u svetlu prethodnih odluka. Ovo izgleda da jeste takva izjava.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, da čujemo nešto više o tome, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa evo, tabulator 10 sadrži, pošto je svedok upravo govorio o odnosu prema pripadnicima lokalnog obezbeđenja od strane UČK, da je jedan iz ove porodice bio u tom lokalnom obezbeđenju. To je, u stvari, lokalna policija koju su birali sami seljaci između sebe, dakle sami Albanci. Ovde imate krivičnu prijavu, pa onda i izjave ove dvojice na osnovu kojih je podneta ova krivična prijava. Ova krivična prijava je zvaničan dokument Sekretarijata za unutrašnje poslove u Peći, a odnosi se na krivična dela učinjena protiv Klimenta Idriza čija je izjava u tabulatoru 10.1 i Klimenta Malj koja je u tabulatoru 10.2. E sada

SUDIJA ROBINSON: A kakve veze ima svedok sa ovom izjavom? Je li on uzeo tu izjavu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pošto je svedok načelnik Sekretarijata za unutrašnje poslove Peć, a događaj se odnosi na Peć, dakle, to je u njegovoj nadležnosti. On je bio ... On je, znači, po službenoj dužnos-

ti nadležan za područje Peći. To šta on kaže da ne zna napamet ovo šta piše u ovim izjavama, ne znači da mu nisu poznate izjave i da mu nije poznat događaj. Naprotiv, on svedoči o događajima, a ne ulazi u detalje izjave, jer ove su izjave priložene kao potvrda tvrdnji svedoka da je lokalno obezbeđenje koje su činili Albanci, bilo napadano od strane UČK.

SUDIJA ROBINSON: Kome je data ta izjava?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo pogledajte, pukovniče, molim vas, pa ustanovite, dajte objašnjenje.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Izjavu je uzeo načelnik Odeljenja kriminalističke policije SUP-a Peć potpukovnik Danilo Bulatović na izmeštenom komandnom mestu SUP-a Peć u Kragujevcu. Ja sam te izjave imao u rukama i tada. Čitao sam ih. Dogovarali smo se šta treba dalje da se uradi. Podneta je krivična prijava Okružnom javnom Tužilaštvu. Ja ne znam napamet sve detalje da ovo prepričam, ali sam ovo sigurno čitao i znam o čemu se radi i znam kad su izjave uzimane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA KVON: Samo trenutak. Gospodine Paponjak, da li se vi sećate kada je uzeta ova izjava?

SVEDOK PAPONJAK: Ja ne mogu da se izjasnim o tačnom vremenu, datumu, ali ...

SUDIJA KVON: Ako pogledate prvu stranu tabulatora 10, ne 10.1, nego 10, vidim da tu stoji datum 28. jun 2002. godine. Da li je to datum kada je uzeta ova izjava?

SVEDOK PAPONJAK: Izjava je mogla biti uzeta tog dana ili neki dan pre toga.

SUDIJA KVON: Stvari o kojima se govori u ovoj izjavi dogodile su se kada? 1998. ili 1999. godine?

SVEDOK PAPONJAK: Da.

SUDIJA KVON: A izjave su uzete 2002. godine?

SVEDOK PAPONJAK: Da. To nije ni čudno, ni neuobičajeno u uslovi-
ma u kojima sam ja radio, jer porodica Klimenta se iselila sa područ-
ja Kosmeta. Oni su prvi put došli u Kragujevac u naš SUP, tad, da bi
dokumenta regulisali, lična dokumenta i onda smo im mi mogli
uzeti izjavu, jer mi nismo znali ni gde su, pošto su živeli na teritoriji
Crne Gore. I to nije jedina izjava o događajima iz 1998. godine ili
1999. godine koju smo uzimali u tom periodu. Ima takvih izjava više.
I sigurno je da neke izjave još uvek nismo ni uzeli, jer još uvek nismo
došli do oštećenih, do svih oštećenih, niti su nam to prijavili
oštećeni.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Saslušaćemo iskaz ovog svedoka o ovoj izjavi.
Pretpostavljam da ćete na kraju da zatražite da se taj dokazni pred-
met uvrsti u spis. Naravno, biće označen za identifikaciju dok ne
bude preveden, jer mi sada niti ne znamo šta je uopšte u toj izjavi.
Da li svedok može da vam kaže šta se nalazi u izjavi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja zaista selektivno
uzimam dokumenta, jer mi je potpuno jasno da se ovde ne mogu
uvesti čak ne sva, nego ni većina dokumenata. Za svedoka koji dolazi
posle generala Obradovića bilo je 10.000 dokumenata, pa su moji
saradnici sveli to na nekih par stotina dokumenata, upravo zbog ušt-
ede vremena i efikasnosti ovde. A reč je o vojnom komandantu na
određenom području gde postoje mnogi dokumenti koji su itekako
relevantni. Ovaj dokument je na primer, veoma karakterističan, da
svako razume na koji način je UČK zavela teror koji i danas vlada,

uostalom, na Kosovu i ja vas molim da omogućite da se vidi sadržina ove izjave. Ona nije uzeta od strane nekoga ko je ovog čoveka uhapsio. On je došao u policijski centar, znači u Sekretarijat unutrašnjih poslova, koji je izmešten iz Peći, posle rata, da da ovu izjavu, da bi mu se omogućilo da mu se vrate njegova prava koja su mu ...

SUDIJA ROBINSON: Na vama je da tu osobu pozovete da svedoči, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, vrlo je teško bilo koga ... Skrećem vam pažnju, na primer ... Evo, ja molim svedoka da prati ovo šta piše na poslednjoj strani, samo u vezi sa autentičnošću. Kaže: "Moja supruga je više puta dala izjavu UNMIK-u (United Nations Mission in Kosovo) i KFOR-u (Kosovo Force) u Peći i sve je ovo potvrdila. Od nje je uzeta pismena izjava na sve okolnosti koje sam naveo. Zahtevam da se preduzmu sve zakonske mere protiv zločinaca iz OVK i da mi se omogući povratak na svoje imanje". Moji su saradnici pokušali da dođu do ovog čoveka. On nije na adresi na kojoj je pre bio. Negde je otišao. Ja se nadam da ćemo uspeti da ga nađemo, kao i neke druge. Ali je uvek kad su u pitanju Albanci koji su u ovakvoj situaciji, neophodno da im se pruži odgovarajuća zaštita, jer ovde nije u pitanju neko maltretiranje, ovde je u pitanju glava i to ne njega nego i čitave njegove porodice. A pogledajte, molim vas, šta se ... Šta sadrži njegova izjava. Neće uzeti mnogo vremena. Ja se nadam da može ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, hajde onda da pogledamo tu izjavu. Hajde da dobijemo rezime. Bilo bi dobro ako to može. To će sigurno da ide u prilog tezama Odbrane i ojačati teze Odbrane ukoliko vi budete mogli da pozovete ovog svedoka da on ovde svedoči, u onoj meri u kojoj je njegov iskaz relevantan za nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovaj iskaz je krajnje relevantan, gospodine Robinson. Evo, pogledajte, on kaže na početku: "Od rođenja živim u selu Kosurić (Kosuriq) kod Peći. Imao sam kuću koju je OVK uništi-

la rušenjem i osam hektara zemlje“. Inače se ovde sve srušene albanske kuće pripisuju Srbima, što je potpuno van svake osnove ... “Dobro sam živio sa svojim komšijama Albancima i Srbima. Nikad nisam dolazio u sukob sa zakonom. U to vreme sam bio zadovoljan jer sam imao mogućnosti da ishranim porodicu i da obezbeđujem ono šta je potrebno za život“. I onda kaže: “Sve do 1998. godine nisam imao nikakve probleme sa OVK. Januara 1998. godine, ne sećam se tačno datuma, bez ikakvog razloga, oko ponoći, pripadnici OVK su pucali na moju kuću“ i tako dalje. “Tada niko niko nije povređen“. Onda govori da je krajem meseca: “Maja meseca iste godine došao je Seljim Met Keljmendi (Selim Met Kelmendi), komandant OVK za Kosorić i Ređa Ajdar Keljmendi (Rexhe Hajdart Kelmendi), njegov zamenik“ i pozvali ga da izađe u dvorište. Objasnjava kako su bili naoružani, puške, noževi i tako dalje i onda kaže: “Obojica, Seljim i Ređa su mi rekli da ubijem Srbe u selu i u drugom selu Tamnik (Tamnik) i da ubijem sve za koga oni naredi, čak i iz moje porodice. Konkretno su mi rekli da moram ubiti svog strica, Saliju Klimenta (Sali Kliment), a potom još trojicu iz porodice. Rekli su ako izvršim taj zadatak da će me uzeti u njihove redove. Rekli su mi da ako to ne izvršim da će me ubiti ili će ubiti mog sina. Zatim su otišli. Ne sećam se tačno datuma, ali znam da je bilo oko podne. Razgovor je trajao oko pola sata ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vi ne možete da svedočite. Svedok svedoči. Prema tome, morate da postavite pitanje za svedoka u vezi sa onim šta piše u izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. U međuvremenu ja imam poruku, imam poruku profesora Rakića u vezi sa svedočenjem jednim. Molim vas samo zatvorenu sednicu za ... Zbog imena, samo za jedan minut.

SUDIJA ROBINSON: Da. Privatnu sednicu, molim vas.

(privatna sednica)

sekretar: Sada smo na otvorenoj sednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dalje u izjavi kaže da je nakon tog razgovora i njihove pretnje više boravio u šumi, a kući dolazio dnevno po pola sata ili sat. Kaže: "Taj događaj sam prijavio policiji u Čelopeku, ali nisu imali mogućnosti da ih spreče jer je OVK zauzela većinu teritorije". Da li, pukovniče, on misli na većinu te teritorije oko njegovog sela?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi upoznati s ovim predmetom, iako ste rekli da ne znate sve detalje i informacije? Da li ste upoznati sa ovim predmetom?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Apsolutno sam upoznat i ja ne znam sve detalje iz ove izjave u pogledu svakog datuma, ali sam upoznat i kad je uzeta i kad je podneta krivična prijava i ja sam potpisao i propratni akt za tužioca. Ovde nema taj propratni akt, ovaj, to je jedna standardna forma, uobičajena. Izjava je uzeta u okolnostima, skućenim, u skućenom radu u Kragujevcu, gde mi nismo na svojoj teritoriji. Izjavu je uzeo načelnik Kriminalističke policije upravo zbog složenosti slučaja. Zbog težine slučaja, načelnik je lično zadužen da on to uradi i on je to uradio. Izjava je potpisana na svakoj stranici od strane onog lica koje je izjavu dalo. Znači da je nesporna, autentična i u njoj je opisano do detalja šta se dešavalo sa njegovom porodicom, kako su mu izginuli sinovi, koje su mere preduzeli pripadnici UNMIK policije, a koje nisu. Iz tih razloga smo mi podneli krivičnu prijavu Okružnom javnom tužiocu Peć da bismo mogli da preduzmemo i eventualno dalje mere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, vi ste pomenuli lice koje se zove Meto Krasnići Vranovci.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se on, takođe, pominje i pominju se njegova braća Avnija (Avnija Mehmeti) i Jeton Mehmeti (Jeton Mehmeti) iz Požara (Pozhare), Dečani. Da li vidite to na drugoj strani?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje piše: "Met Vranovci Krasnići iz Vranovca (Vranoc), Peć, bio je komandant za Crnu ruku. On je odlučivao koga treba ubiti. Baza mu je bila u Vranovcu. Met je u svojoj jedinici imao više od 1.000 ljudi (19 sela). Svuda je imao svoje ljude. Meto je ubio mnogo ljudi i vršio silovanja albanskih žena. Poznato mi je da je jednu devojkicu Albanku iz Streoca ili Istinića (Isnij) doveo u Čelopek, silovao i ubio. To zna celo selo. U toku 1998. godine Meto je sa svojom grupom ušao u kuću policajca Zenuna Gašija (Zenun Gashi) iz Kosurića", to je, očigledno, po imenu Albanac "kidnapovao ga i potom ga ubio, masakrirao. Nad Gašijem se izživljavao oko tri sata. Gašija su nakon kidnapovanja odveli u selo Dašinovac, kod Dečana, u štab i tamo ga zverski ubili".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je bio policajac SUP-a Peć. Njegova supruga je pokrenula postupak i on je nakon pet godina proglašen mrtvim. I mi nismo imali ova saznanja dok ta lica nisu došla kod nas u Kragujevac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda dalje piše

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvinjavam se što vas prekidam, ali vreme je za pauzu. Čak i prošlo. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Kad je reč o iskazu u kome je pomenuta Lođa, to je grad koji je jednom usput spomenuo gospodin Karleuša, ali, osim

toga, mislim da je sudija Kvon identifikovao svedoka Ndrec Kunaja to je, dakle, unakrsno ispitivanje tog svedoka zajedno sa njegovom izjavom po Pravilu 92bis. To je ono gde se spominje to mesto. U drugim svedočenjima se to mesto ne spominje osim ako naša pretraživanja nismo pogrešno spelovali.

SUDIJA BONOMI: Da li se to odnosi na događaje iz 1998. godine, u julu 1998. godine?

TUŽILAC NAJS: Mislim da da, ali moraću time detaljnije da se pozabavim.

ADVOKAT KEJ: Radi se o napadu na taj deo Peći. To se nigde detaljno ne spominje.

SUDIJA BONOMI: A da li je to 1998. godina?

ADVOKAT KEJ: Da, izgleda da jeste, ali nije baš sasvim jasno.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, stali smo kod ovoga u izjavi koju sam citirao, kod ove osobe koja se zove Met Vranovci Krasnići koji je bio komandant Crne ruke sa, kaže, više od 1.000 ljudi iz 19 sela. Na trećoj strani na kraju ovog velikog pasusa kaže: "Met je bio blizak saradnik Ramuša Haradinaja. Blisko je sarađivao sa Idrizom Baljaj (Idriz Balaj), zvani Toger koji je bio u štabu Dašinovac. Poznato mi je da je Toger izvršio mnogo zločina nad Srbima i Romima. On je sva ubistva vršio klanjem. Inače bio je nastanjen u Sićevo (Siceve), Klina. Štab u Dašinovcu bio je najzloglasniji. Tu su sve žrtve masakrirali". Da li ste pronašli to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su vam poznati ti događaji? Nije se ništa čulo od ovoga što ste rekli. Da li su vam poznati ti

događaji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bilo na području ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da li je ... E sad čujem. Da, događaji su mi poznati. Inače Idriz Baljaj je već osuđen na Kosmetu od strane suda na Kosmetu zbog ubistva Albanaca koja je, takođe, vršio. On nije vršio samo ubistva Srba, nego je vršio i ubistva Albanaca i osuđen je na jednom procesu u toku 2002. godine na zatvorsku kaznu, a optužen je sad zajedno sa Ramušem Haradinajem pred ovim Sudom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda ovde dalje kaže da su krajem marta zbog ugroženosti života cele porodice od strane UČK, bio prinuđen da sa porodicom napusti selo. 50 članova šire porodice su krenuli iz Kosurića, preko Čelopeka sa namerom da idu u Klinčinu i da se jave policiji da bi bili zaštićeni.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to mu je najbliža policijska stanica, odnosno policijsko odeljenje kom je mogao da se obrati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Toga jutra, dakle sin, Gazim Klimenta (Gazim Kliment), star 15 godina, kidnapovan je ispred kuće i ovde navodi ko su oni koji su ga kidnapovali: Fljorin Aličkaj (Florim Alickaj), Astrid Taći (Astrit Thaqi), Ram Keljmendi (Ram Kelmendi) i još jedno lice kome ne zna prezime. I onda su ga odveli u štab. Kaže se da je u štabu bio Ramuš Haradinaj, držali su ga tri nedelje i potom ubili. Tu piše da su ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vam je poznat taj događaj?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pucali su mu pre toga u nogu, mučili ga, držali mu omču oko vrata čitavo vreme i kaže da mu je sin sahranjen tek posle dolaska KFOR-a.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni to ranije nisu mogli uraditi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On kaže da istog dana, na strani četvrtoj, kad su mu kidnapovali sina, da je sa porodicom otišao u Klinčinu i onda kaže, citiram ovo, pitaću vas da li šta znate o tome: "Prihvatila nas je policija i svi smo smešteni u prostorije osnovne škole blizu zgrade policije. Policija nas je obezbeđivala i onemogućila napade OVK. Obezbeđena nam je bila ishrana, čak i cigarete kad su nam nedostajale".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Ovo je apsolutno tačno i to nije jedina porodica koja je ... Albanska, koju smo mi obezbeđivali i kojima smo pronašli smeštaj da bismo ih zaštitili od napada takozvane OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On govori da je morao da se iseli kad se povlačila vojska i policija sa Kosova i da sad svi poseduju legitimacije raseljenih lica.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, on govori o tome da je avgusta 1999. godine njegov rođeni brat, Muharem Klimenta (Muharem Kliment), star 30 godina, iz Rožaja, znači iz Crne Gore i njegov stric Džafer Klimenta (Xhafer Kliment), star 21 godinu otišli su u njihovo selo da obiđu kuće i imanja. Odmah su saznali iz OVK i odmah su došli. Dakle, avgusta 1999. godine OVK normalno funkcioniše. Da li je to poznato?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošli su

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja bih zamolio, izvinjavam se, samo nešto. Ako ćete navesti dalje ova imena, da ih ne navodimo na javnoj sednici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, neću navoditi imena, a pretpostavljam da se to ...

SUDIJA BONOMI: Gospodin Paponjak, da li znate zašto porodica

Klimenta nije dala izjave policiji kada su se oni prvi puta obratili policiji, onda kada je dečak kidnapovan?

SVEDOK PAPONJAK: Moguće je da su oni dali izjave i tad, ali takav dokumenat nemam, jer oni su se javili policiji u policijskom odeljenju Klinčina, a ne u sedištu Sekretarijata unutrašnjih poslova Peć. Dokumentacija iz tog policijskog odeljenja nije izneta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo da ne čitam imena ne odnosi se na članove UČK, pretpostavljam, pukovniče.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ne, upravo zato ta ... Bilo bi katastrofalno po ta lica ukoliko bi im sada pročitali imena. Ja ne bih bio siguran da im je bezbednost u redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, to je nesumnjivo izvesno. Ovde je reč o tome da se identifikuju članovi OVK koji su ove ljude tada, znači avgusta 1999. godine, oteli i zovu se "Bajruš" (Bajrush) i "Muharem" (Muharem) koji su bili uniformisani i naoružani. Dakle, avgusta 1999. godine.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Držali ih tri nedelje blizu autobuske stanice kod štaba u Peći i posle tri nedelje odveli ih iza sela Streoc, Dečani, na mesto zvano Demov most (Ura e Demes) i ubili ih iz vatrenog oružja, polili ih benzinom i zapalili. I onda su sad ova lica koja su rekla ko je to uradio i on kaže da mu je braću ubio Bajruš Beriša (Bajrush Berisha) i Muharem Gaši (Muharem Gashi), Crna ruka.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda posle vidimo da je Visar Klimenta (Visar Klimenta) dolazio da se raspita za te ljude, tada nisu znali da su ubijeni i odmah su došli: "Bajruš Beriša odmah je došao ispred kuće, pozvao ga i čim je izašao ispred kuće, ubio ga na mestu. Ispalio u njega pun okvir municije".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. To je drugi njegov sin koji je ubijen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kaže dalje na sledećoj strani: “UNMIK i KFOR su iz bolnice obavešteni o događaju, jer on je bio izrešetan, prenet u bolnicu i tamo izdahnuo”. I onda kaže: “UNMIK i KFOR su uhapsili Bajruša Berišu zbog ubistva i dobio je kaznu zatvora od 15 godina” i da se nalazi sada u zatvoru Dubravi u Istoku u, u, u ovome ... A za ubistvo sina, brata i brata od strica nije ništa preduzeto.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. Karakteristično nešto je ovde da je ranjenog Visara u bolnicu prebacio katolički sveštenik. Nije niko od komšija i nije nijedan musliman, nego katolički sveštenik. Ovi ostali, najverovatnije, ili nisu želeli ili nisu smeli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ne špekulišemo, ali s obzirom na količinu straha koja sad tamo postoji, verovatno da nisu smeli. On ovde kaže: “Tvrdim da su nasilje nad mojom porodicom i širom porodicom UČK vršili isključivo što nismo hteli da se priključimo OVK i nismo izvršili njihova naređenja koja su se odnosila na to da smo trebali da se u porodici međusobno ubijamo i da ubijamo Srbe. Isto tako od nas su tražili da ubijamo policajce i to je bio uslov da nas ne ubijaju i da nas prime u njihove redove”.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to je tako i to nije jedini slučaj. Imamo čitav niz slučajeva u dokumentaciji ovde, takvih, sličnih tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi nismo

SUDIJA ROBINSON: Da li sam vas dobro čuo, gospodine Miloševiću, uslov je bio da moraju međusobno da se ubiju. Može li to svedok da objasni?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, u samoj izjavi, na početku onoga šta sam citirao, vidi se da je, prvi put kada su došli i rekli im da moraju da ubijaju Srbe, a dali su im zadatak i da ubiju

svog strica koji, verovatno, nije bio po volji, pa on ... Na to se to odnosi da se međusobno ubijaju, jer su tražili od njega da ubije, da ubije strica ...

SUDIJA ROBINSON: A, da ubije strica? Dobro. Hvala.

SVEDOK PAPONJAK: Njegov stric je bio ugledan čovek i trebalo je da ubiju strica kao najuglednijeg čoveka te familije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to ima na prvoj strani ove izjave. Prvo su rekli da ubiju Srbe i policajce, a onda i da ubiju strica.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Taj stric je otac pripadnika lokalnog obezbeđenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje on kaže: "Mi nismo hteli da izvršimo njihova naređenja i nikada nismo mogli da im se priključimo, jer su oni vršili sve zločine ...

prevodilac: Molim da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Čitaću sporije. Dalje on kaže: "Tvrdim da je policija postupala pravilno prema Albancima. Nikada nisu izvršili zločin nad Albancima. Naprotiv, policajci su čak donosili i hranu Albancima u selo i štitili nas od OVK. Redž Keljmendi (Rexh Kelmendi) jedan od komandanata u Kosuriću ostavio je svoju nepokretnu majku u svojoj kući. Policajci su je hranili, čak su je vodili da obavlja fiziološke potrebe. To je činio lično komandir Ljuba Stanković sa policajcima, bez obzira što je njen sin zločinac". Da li vam je to poznato?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da i to nije jedini slučaj. Poznato mi je više slučajeva i ja sam lično tako ili zaduživao Srbe komšije da vode računa o njima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: On inače ovde i kaže: "Spreman sam da ovo svedočim pred domaćim sudovima i pred Haškim tribunalom" i onda to potvrđuje i on kaže: "Potvrđiće i ove ličnosti koje su to dole

i potvrdile“ i da im ni sada ne dozvoljavaju da se vrate. Ja se nadam, gospodine Robinson, da će biti moguće da jedan relevantan svjedok čije se ime ovde pominje i koga sam pomenuo na zatvorenoj sednici, biti u mogućnosti da svedoči. On čak i ne traži da svedoči tajno, da svedoči zaštićeno po liku, nego da svedoči javno, ali ima druge zahteve o kojima sam, o kojima sam vam rekao.

SUDIJA ROBINSON: Dostavite nam zahtev i mi ćemo da ga uzmemo u razmatranje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Pukovniče, kako su se ... Ovde smo videli primer jedne porodice koja je zaista imala tragičan ishod i vidi se koliko je tu, koliko je tu ljudi pobijeno, a vidi se i iz izjave koliko je, inače, raširen bio taj teror, pogotovo na tom terenu UČK. Kako su se ...

TUŽILAC NAJS: Optuženi sebi dozvoljava prilično široku slobodu dajući komentare prilikom postavljanja pitanja. Ja ranije nisam prekidao, ali pozivam ga preko Pretresnog veća da se drži pravila.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću. Samo postavljajte pitanja. Eliminirate komentare.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Robinson. Doduše ovde komentar nije ni potreban. Ovde se video primer ponašanja prema Albancima, seljacima, koji nisu imali nikave veze sa državom.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad mi recite, kako su se pripadnici UČK odnosili prema Albancima koji su radili u nekoj državnoj službi ili u nekoj ... Ili u bilo kakvoj instituciji, ne mora da bude državna služba, može da bude preduzeće šumsko ili pošta ili bilo kakva, kakva služba koja se može nazvati nekom javnom službom?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Takve Albance su proglašavali izdajnicima i javno su im pretili. Zahtevajući od njih da napuste posao. Prema onima koji nisu postupali po tome, su primenjivali su razne mere, do napada na njih, do fizičke likvidacije. To se odnosilo prvenstveno na, takozvana, javna preduzeća i državne organe Srbije, ali i na ostala preduzeća čiji su vlasnici Srbi, privatna preduzeća čiji su vlasnici Srbi. Jednostavno, svaki Albanac koji se družio sa Srbima je proglašavan za neposlušnog Albanca. Mi koristimo negde termin "lojalan Albanac", negde "neposlušan". To, znači, sa stanovišta OVK. Lojalan Albanac podrazumeva ... Taj termin podrazumeva da radi u nekim državnim organima, ponaša se ... Ili ne radi ... ponaša se po zakonima te države, ne radi ništa protiv te države, ne preduzima nikave aktivnosti, druži se sa svim ljudima, pa, između ostalog i sa Srbima. E to pripadnici takozvane OVK smatraju neposlušnim Albancima koje treba disciplinovati i dovesti na ... Postaviti ih tako da podržavaju takozvanu OVK. Imamo primera ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo ja ću sada da vas zamolim da pogledate ... Razumem da vi možete sada mnogo primera da iznosite pojedinačno, ali ja bih se zadržao samo na još nekim primerima koje su, o kojima imamo dokumenta. Molim vas, pogledajte ovde tabulator 27. To je krivična prijava ...

SUDIJA ROBINSON: Koja je fascikla?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ću vam reći. To je peti bajnder. Tabulator 27. Šta se vidi iz ove krivične prijave? To je aprila 1998. godine. Na drugoj strani može samo da se vidi da je oštećeni Baljaj Ramadan (Balaj Ramadan) iz sela Iglarevo, Klina, rođen 1939. godine, da je on bio lugar. Piše Ramadan Baljaj, lugar i radnik preduzeća "Srbija-šume".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Ovo je dokument koji je donet sa područja. Na prvoj strani ima rukom napisana jedna konstatacija ... Ovo sam, prepoznajem, ja napisao: Iglarevo, 16. aprila 1998. godine. Prilikom razvrstavanja te dokumentacije sam ovde

stavio jednu naznaku, pošto ... Da se odmah vidi na šta se odnosi, pošto se sa prve strane ne vidi na koji događaj se odnosi. To je ova prva strana koja ima i datum i broj krivičnog upisnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovde vidi da je 15 naoružanih terorista napalo kuću Baljaj Ramadana?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Baljaj Ramadan je šumar koga poznajem lično i koga mnogi ljudi u tom kraju poznaju lično kao čoveka koji je više puta napadan od strane terorista, na čiju kuću je napadano od strane terorista, koji je izgubio oko u borbi sa teroristima i koji je na kraju morao da napusti to područje, jer mu nije bilo opstanka tamo nakon dolaska zaštitnih snaga na Kosmet. Tog dana je na njegovu kuću izvršen teroristički napad ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stanite, stanite začas tu. Kad kažete da je "izvršen teroristički napad", ovde piše: "Teroristi su otvorili rafalnu paljbu iz automatskog oružja na kuću, ispalili su nekoliko mina iz ručnog bacača i bacili nekoliko ručnih bombi. "Ramadan je iz kuće odgovorio vatrom iz lovačke puške marke ëMozberi kalibra 12 milimetara" i tako dalje. I onda piše i broj ... "I iz pištolja kalibra 7.65 milimetara" i tako dalje. Izvolite, nastavite, molim vas.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. I on je tom prilikom pogodio neke teroriste iz pištolja, neke iz puške i to u momentu kad su oni pokušali da uđu u njegovu kuću. U tom napadu, od gelera eksplozivnih naprava, on je zadobio više lakših povreda u predelu glave i ruku i jednu tešku telesnu povredu, povredu levog oka od mine ručnog bacača i on od tada na to oko ne vidi, odnosno ima veštačko oko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se u opisu kaže ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, jeste li izvodili dokaze o poreklu ovog dokumenta? Ko je uzeo ovu izjavu, jer ne izgleda da je ovu izjavu uzeo vaš svedok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ne. Ja imam u vidu da praktično svedok uopšte nije uzimao izjave. On je načelnik sekretarijata. Ovu prethodnu koju smo gledali, on je identifikovao da je uzeo načelnik Kriminalističke policije, Bulatovoć, koji je potpisao. A ovu krivičnu prijavu je napisao kapetan Musić Hamdija, kapetan ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Aleksić Zoran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... Aleksić Zoran i zastavnik Radulović Predrag. To je, takođe, sektor Kriminalističke policije. Da li su vam poznata ova lica koja su uzela izjavu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. To su pripadnici odeljenja Kriminalističke policije Sekretarijata unutrašnjih poslova Peć, u liniji suzbijanja krvnih i seksualnih delikata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, recite kada je stigla Verifikaciona misija OEBS-a, ne mislim generalno ovo šta se zna u ... Na Kosovo i Metohiju ... Kad su stigli na područje vašeg sekretarijata, znači u Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na području Sekretarijata unutrašnjih poslova Peć bilo je pripadnika raznih misija. U toku 1998. godine bila je jedna ... Nekih četiri člana misije Evropske zajednice (European Union) od početka, od marta 1998. godine. Misija za verifikaciju je stigla na područje Peći krajem novembra i početkom decembra, ali je pre toga bila misija KDOM (Kosovo Diplomatic Observer Mission), američka i bili su ovi evropski posmatrači, kako smo ih mi nazivali popularno u tom ranijem periodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite kakve su imali članovi misije mogućnosti kretanja po teritoriji Kosova i Metohije, ne pitam vas za celu teritoriju, govorim sad o vašem području tih pet opština?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Članovi misije su imali faktički punu kontrolu, neograničenu. Niko ih nije ni ograničavao, ukoliko ih nisu ograničavali pripadnici OVK, ja to ne znam, ali na našoj teritoriji oni su imali punu kontrolu kretanja i punu našu saradnju.

Policija je imala nalog da im uvek izađe u susret i da im uvek pomogne kad god oni to zatraže. Čak je Ministarstvo unutrašnjih poslova razradilo jedno uputstvo o ponašanju prema predstavnicima misije i to uputstvo je dobio svaki policajac i po tome postupao. Oni su se, dakle, komotno kretali po celoj teritoriji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bez ikakvih ograničenja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bez ograničenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je policija unapred obavestavala članove Verifikacione misije o svojim aktivnostima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Prema uputstvima policija je imala obavezu da ih informiše o svojim aktivnostima unapred i to je rađeno u svakom slučaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li su pripadnici Verifikacione misije prisustvovali aktivnostima Sekretarijata unutrašnjih poslova?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. To je zavisilo od njihove volje i uglavnom jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su pripadnici Verifikacione misije vršili i obilaske objekata Sekretarijata unutrašnjih poslova?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Oni su imali pravo da u svaki objekat uđu, po svojoj proceni i da izvrše preglede u objektu Sekretarijata unutrašnjih poslova, policijske stanice ili bilo koje policijske jedinice. Za to nisu morali da prave nikakvu najavu. Mogli su bez najave. I kod mene su bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi ko su bile glavne žrtve napada UČK tokom boravka članova Verifikacione misije na vašem području?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Policija i civili. Bilo je, dakle, napada i na policiju, bilo je napada i na civile ... Na civilna lica. Ubijeno je više Albanaca. U tom periodu pripadnici takozvane OVK su kršili

primirje, moram da upotrebim taj izraz, u više od 50 puta, napadajući ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorite samo o Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da, napadajući i policiju i civile. Dakle, oni su kršili primirje u prisustvu kontrolne Verifikacione misije. Na uviđajima koji su vršeni, pripadnici misije, koji su prisustvovali, mogli su da se uvere da je to učinjeno od strane takozvane OVK i, na primer, jednostavno, na teritoriji koju pod kontrolom drže oni, izrešetaju vozilo, u tom vozilu ubiju Albanca ... Mi posle izvršimo uviđaj i utvrdi se, prema nađenom stanju na licu mesta, nedvosmisleno, da su to uradili pripadnici takozvane OVK i da su bili čak i uniformisani i to je prolazilo nekažnjeno, a mi smo trpeli stalno kritike od strane te misije.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mene brine to što vi možda imate neke daljnje dokaze koje možete da dobijete od ovog svedoka, koji mogu biti veoma relevantni za neke od paragrafa u optužnici, a vi ih još ne izvodite. Evo, svedok je upravo odgovarajući na vaše pitanje ko su bile glavne žrtve napada OVK rekao: "to su bili napadi protiv civila. Ubijeno je nekoliko Albanaca." A u optužnici postoje mnogi paragrafi u kojima se tvrdi da su srpske snage napadale Albance i civile. To su, dakle, dela koja optužnica pripisuje vama. Prema tome, ako on ima dokaza koji se tiču bilo kog od tih napada iz optužnice, onda treba da to izvedete, jer ako izvodite njegov iskaz na jedan ovako uopšten način, to neće mnogo da pomogne tezama Odbrane, barem po mom mišljenju. Trebate da se usredsredite na opštine i sela navedena u optužnici. Na primer, malo ranije je svedok rekao da su srpske vlasti na Kosovu sprovodile antiterorističke akcije. Možda je u okviru tih akcija bilo i sukoba, a možda su u tim sukobima onda poginuli Albanci i civili. To je veoma relevantno ako to možete da povežete sa konkretnim paragrafima u optužnici. Ja, naravno, ne kažem da vi nešto morate da uradite. Sistem po kom ovde radimo vama omogućuje i da ostanete i da čutite, da ništa ne kažete, iako ja znam da vi volite da govorite, pa

će to da vam bude teško. Vi, naravno, ovde možete da čutite sve vreme i na kraju da budete oslobođeni, jer je na Tužilaštvu breme dokazivanja. Međutim, kad vi iznosite svoju odbranu, ja bih želeo da ta vaša odbrana bude izneta na najbolji mogući način. Vi vašu odbranu treba konkretnije da povežete sa paragrafima u optužnici, paragrafima koji spominju napade srpskih snaga na neka konkretna sela. Sve što vi trebate da uradite je da bacite razumnu sumnju na te navode u optužnici, jer, na kraju krajeva, mi moramo da se uverimo, van razumne sumnje, u istinitost navoda sadržanih u optužnici. Ako vi imate dokaze koji mogu da pobiju te navode, ako vi možete da dokažete da su srpske snage odgovarale na neki napad u nekom konkretnom selu ili da su aktivno sprovodile antiterorističke akcije, obavljajući time svoju zakonitu ulogu i dužnost i da je prilikom toga došlo do smrti Albanaca i civila, onda će to, po mom mišljenju, sigurno da dovede do veoma razumne sumnje u istinitost navoda u optužnici. Ali, to morate sve da uradite na jedan konkretniji način. Vi morate da povežete iskaz svedoka sa opštinama i selima spomenutim u optužnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se nadam, gospodine Robinson, da je ovo šta je svedok govorio vrlo jasno u kojoj meri je bio rasprostranjen ovaj način efikasnog vršenja zločina od strane UČK, u ovom regionu o kojem svedok svedoči.

SUDIJA ROBINSON: Možda to iskaz ovog svedoka pokazuje, ali da li iskaz ovog svedoka pokazuje i u vezi sa konkretnim selima koja se navode u optužnici, to je druga stvar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nešto se navodi, a nešto se ne navodi, ali, na primer, podsetiću vas, gospodine Robinson, da je prilikom ispitivanja prethodnog svedoka koji je bio iz Peći, koji je žrtva, čiji je sin ubijen u "Pandi", to je bio gospodin Gvozdrenović, gospodin Sakson (Saxon) izneo tvrdnje kako je upravo na području Peći, odakle je ovaj svedok, izvršeno i to je citirao neki, neki dokument koji to tvrdi, da je izvršena velika deportacija ili, kako je rekao, etničko čišćenje

Albanaca sa tog područja, a pošto je svedok u sve to kritično vreme bio na licu mesta, pretpostavljam da je to itekako relevantno da čujemo šta će o tome reći. Evo, ja ga neću pitati o raznim pojedinačnim zločinima u to vreme, gde je i Verifikaciona misija izvršila uvid, ali moram da ga pitam u vezi s tim, jer u vezi sa ovim progonima i deportacijama, jer vi dobro znate da u ovoj navodnoj optužnici ovde se govori o velikim progonima i deportacijama koje su izvršile vlasti, znači vojska i policija.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam pokušao da konkretno nađemo ovde kad je reč o deportacijama ... Peć ... Iako je gospodin Sakson rekao prošli put da je, da je u Peći izvršena najmasovnija i najuspešnija deportacija ... Ovde u optužnici nema Peći, ali Dečani su na vašoj teritoriji, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, u početku su bili, a sada ne, jer ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U to vreme, znači, nisu. Odnosi se na, na, na ... Đakovica je na vašoj teritoriji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ni to nije, kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ni to nije na vašoj teritoriji.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ostaje Peć, Istok i Klina

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro. Mislim da je, što se tiče ovoga, ove tvrdnje gospodina Saksona sa prošle sednice, da je ... I citata dokumenata da je tu najuspešnije izvršeno etničko čišćenje, u Peći, mislim da je dovoljno relevantno da vidimo šta ovaj svedok o tome zna. Recite, pukovniče, molim vas, kada su građani albanske nacionalnosti počeli da napuštaju Kosovo i Metohiju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Teško je tu dati neku preciznu granicu. Oni su počeli da napuštaju Kosovo i Metohiju još 1998.

godine u značajnijem broju. O tome sam već govorio da je to naročito bilo izraženo u proleće i leto 1998. godine, što smo registrovali na kontrolnim punktovima policije i to je bio jedan proces koji je trajao, znači i 1998. i 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, samo da napravimo neku razliku. Vi ste objasnili maločas kad ste govorili o tome da su tada napuštali, da ste vi to konstatovali na punktovima, uglavnom da bi izbegli regrutovanje ili ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je, tako je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... plaćanje UČK.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. I zabrinutosti za život.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, da li su, da li su Srbi i drugi nealbanci tada napuštali Kosovo i Metohiju? 1998. godine, znači, kad, kad je se događao taj talas odlaska Albanaca zbog ugroženosti od OKV?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesu, jesu. Veliki broj Srba je, takođe, napustio bio Peć. Neki su sa područja Peći odveli žene i decu i ostavili kod rodbine u Srbiji, u Šumadiji i u Crnoj Gori, a oni se vratili na područje ... I zabrinutosti za živote žena i dece, jer ... Govorio sam da je 6. jula 1998. godine, da smo vodili borbe u predgrađu Peći. Znači, zabrinuti su bili da će teroristi zauzeti grad i tad su i Srbi i Albanci napuštali područje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je na području Peći 1998. godine, kad kažem "područje Peći" uvek mislim područje SUP-a Peć, imajte u vidu. Znači, ne mislim samo na opštinu Peć, nego na celo područje SUP-a Peć. Da li je bilo interno raseljenih lica?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da. Bilo je interno raseljenih i Srba i Albanaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto su se, zašto su se ta lica pomerila iz svojih sela i svojih kuća?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Iz straha za život. Plašili su se da će poginuti, da će biti ranjeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A rekli ste da su interno raseljena lica bili i Srbi i Albanci. Gde su se nalazila ta interno raseljena lica na području SUP-a Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Uglavnom kako je ko mogao da se smesti. Neko je bio kod rođaka u Peći, neko kod rođaka u nekim drugim selima i mestima, ovaj, gde je bilo manje složena bezbednosna problematika, odnosno gde nije ... Gde se računalo da nema opasnosti. To je kad je u pitanju područje Peći ili područje Kosmeta. Značajan broj je bio čak i u inostranstvu, ko je imao rodbinu u inostranstvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li su državni organi pomagali interno raseljenim licima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da. Mi smo videli malopre i jedan, jedan ... Iz izjave jednog od interno raseljenih lica da mu je pomagala policija, ali ne samo policija, nego i centri za socijalni rad, Crveni krst, razne druge organizacije su tim ljudima davale hranu, obezbeđivale su im medicinsku pomoć. Znači to nije bio samo posao policije, nego kompletnih, nego kompletne državne uprave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da li su preduzimane mere da se interno raseljena lica vrate kućama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakve mere?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da bi se oni vratili kućama prvo je trebalo deblokirati teritoriju, jer oni se nisu mogli vratiti kućama tamo na teritoriju koju pod kontrolom drži takozvana OVK. Preduzete su antiterorističke akcije kojim su te teritorije deblokirane, koji su ... Znači stvoreni su uslovi nekog stanja bezbednosti da se ti ljudi mogu da vrate svojim kućama. I onda je preduzeta akcija povratka tih lica iz mesta gde su bila raseljena, naročito iz zbegova.

Neki ljudi su bili u zbegovima na otvorenom prostoru. To je pri kraju leta bilo. Ulazilo se u jesen kad će klimatski uslovi biti jako nepovoljni za život na otvorenom prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi učestvovali u nekoj od tih aktivnosti usmerenih na vraćanje interno raseljenih lica kućama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesam. Jesam, ne samo ja, bilo je mnogo učesnika tu. Ja jesam jedan od učesnika u tom jednom slučaju. To je, to je čak bilo, to je bilo sa područja opštine Dečani. Dakle, lica su bila raseljena sa područja pečke opštine na područje dečanske opštine. Bio je veliki broj. Ja sam dobio naređenje da odem u to selo Istinić, da se javim generalu Stevanoviću radi učešća u nekakvom zadatku. Otišao sam tamo. Javio sam mu se. On je rekao da ima strahovit problem. Da ne može da se na valjan način realizuje povratak tih lica, jer nema dovoljno transportnih sredstava, onda da su oni to pokušali, pa neki autobusi su bili angažovani prethodnog dana, da su vozači tih autobusa napravili po jednu, takozvanu, turu i onda su pobjegli, jer se radi o velikom broju lica koja se ukrcaju u autobus. Putevi su loši i, onda, da ne bi oštećivali autobuse ... Ja sam razumeo situaciju. Generalu Stevanoviću sam rekao da moram pre toga da napravim neke organizacione pripreme. Vratio sam se u Peć, pozvao sam saobraćajna preduzeća da nam stave na raspolaganje autobuse. Stavili su nam na raspolaganje. Iz predostrožnosti da se ne desi kao što je bilo prethodnog dana, u svaki autobus sam morao da stavim po jednog policajca da ne bi vozač opet pobjegao i policajci su dobili jasan zadatak da se to mora raditi dok se ljudi ne vrate kućama. Sa tom ekipom sam ponovo otišao u Istinić, gde sam se javio generalu Stevanoviću koji je sve vreme bio na nogama, ovaj i on je rukovodio tim poslom da slučajno ne bi bilo nekog ... Da se ne pogreši, da bi bila organizacija i izvršavanje pod apsolutnom kontrolom. On je regulisao kako će to da ide. Ti ljudi su smešteni. Tu su i ljudi i žene i deca i verovatno je među njima bilo i pripadnika takozvane OVK, što smo videli po oružju koje su oni ostavljali na tom prostoru. Onda je taj konvoj kren-

uo. Bilo je i zaprežnih vozila, traktora, ovaj, neki su išli i peške. Ja sam, na kraju, kada je to krenulo, krenuo i ja prema Peći. Preticao sam usput ta vozila, ovaj, sa tim raseljenim licima. Početak te kolone, znači, je bilo, čelo kolone je bilo u Peći, a ovi su još izlazili sa tog područja Istinića. To je udaljenost jedno 18 kilometara. Znači kolona je bila dugačka dvadesetak kilometara, sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I gde su ti ljudi onda otišli?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni su otišli svojim kućama. Neke kuću su bile, verovatno, porušene, neke oštećene i to, ali su se vratili u mesta u kojima su živeli do tada, pre nego što su napustili, znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je sve učinjeno

SUDIJA BONOMI: Gospodine Paponjak, kada se to dešavalo?

SVEDOK PAPONJAK: Ja mislim da je to bio septembar 1998. godine. Što mislim da je bio septembar ...

SUDIJA BONOMI: U redu. To mi je bilo dovoljno. Hteo bih da izrazim jednu ličnu zabrinutost. Evo već četiri sata traje svedočenje, a mislim da se jedva spomenula 1999. godina, a to je period na koji se odnosi optužnica. I evo ja sam jednostavno hteo da izrazim ovu svoju zabrinutost u nadi da će gospodin Milošević da uradi nešto u vezi sa tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, gospodine Bonomi. Evo odmah, mada mislim da je ovo neodvojivo sve, jedno od drugog. Šta su bili razlozi za napuštanje Kosova i Metohije od strane Albanaca nakon početka bombardovanja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa strah od bombardovanja. Ne samo Albanaca. Svi smo bili uplašeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde su Albanci, sad govorim samo o Albancima, sa područja SUP-a Peć odlazili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Odlazili su u Crnu Goru. Govorim sad ... Razmišljam kako je na karti. Odlazili su u Šumadiju. Odlazili su u Makedoniju. Znači, odlazio je svako kako je ko gde koga imao da se snađe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I u Albaniju.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: I u Albaniju. Znači, odlazili su u raznim smerovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas ... Evo sad sam našao ovo šta nisam mogao da nađem kad sam listao malopre, gospodine Robinson. To je tačka, to je tačka 63(E). Pukovniče, ja ću vam pročitati ... Dakle, ovo je, nadam se, direktno i sasvim relevantno. 63(E) piše "Peć": "Dana 27. i 28. marta 1999. godine ili približno tih datuma, u gradu Peć snage SRJ i Srbije išle su od kuće do kuće prisiljavajući kosovske Albanace na odlazak. Neke kuće su zapaljene, a u više ljudi je pucano iz vatrenog oružja. Vojnici i policajci bili su razmešteni duž svake ulice i usmeravali kosovske Albanace ka centru grada. Kad su ljudi stigli do centra grada, oni koji nisu imali kola ili vozila bili su prisiljeni da uđu u autobuse ili kamione kojima su odvezeni u grad Prizren. Pred Prizrenom su kosovski Albanaci prisiljeni da izađu iz autobusa i pešače oko 15 kilometara do albanske granice, gde im je naređeno da predaju svoja dokumenta snagama SRJ i Srbije, pre nego što pređu granicu". Evo, ovo je primer koji se odnosi na vaše područje, a na sličan način se to tvrdi i za sve ove druge slučajeve nekakvih nasilnih deportacija, navodnih. Dakle, tvrdi se da su Albance proterivali vojska i policija. Tvrdi se isto tako ovde u više navrata da su mnogi od njih bežali u Crnu Goru. To vam je poznato. A koje su snage bile u Crnoj Gori? Je li u Crnoj Gori bila ta ista vojska koja ih, navodno, isteruje sa Kosova?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, da. Pa meni ovo nije ... Nije mi logično i nije mi jasno do kraja o čemu se radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja ću, ja ću da vas zamolim, pošto ste vi bili tamo, znači u Peći, na licu mesta, da kažete šta se, ovaj, šta se stvarno događalo. Dobro, za Srbe se ovde ne tvrdi da ih je isterala vojska i policija. Beže znači i Albanci ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: A otišli su ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... i Srbi

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: ... i Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A beže i Albanci i Srbi, ali Albance je isterala vojska i policija, a Srbi su otišli sami, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Otišli su i Srbi i Albanci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što su otišli?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Kad je objavljeno ratno stanje, kad su, kad je počelo bombardovanje 24. marta, nastala je ... Haos, panika. Ljudi su se zabrinuli. Videli su na televiziji odmah iste večeri, 24. marta i ja sam to gledao, da su čitavi kompleksi zgrada u plamenu. To se videlo na televiziji, Novi Sad i još gde je bilo. Ja ne pamtim to sve. I svi su bili zabrinuti da će se to desiti i njima. Svi smo imali probleme sa porodicama. Bili smo zabrinuti i mi, policajci, za svoju decu. I svi su nastojali da sklone bar decu ako ne mogu oni otići. Ja sam imao probleme s mojim ljudima. Tražili su slobodne dane da negde decu zbrinu i uglavnom se razmišljalo o Crnoj Gori, pošto su bile nekakve priče ranije da Crna Gora neće ni biti bombardovana, da će biti bombardovana samo Srbija. Onda su moji policajci nastojali da sklone decu i žene u Crnu Goru, ako imaju rodbinu. Ako nemaju, nekako će se snaći. Istovremeno bile su potrebe da ti policajci pojačano rade da bi ... Zna se šta, čim počne rat, počne bombardovanje, počinju krađe, počinju provale, ovaj, lopovi to koriste da prave krivična dela. Znači trebalo nam je više ljudi nego što smo imali. I jako teško im je bilo izaći u susret da im se odobri slobodno vreme za sklanjanje porodica. Oni koji su imali mogućnost, oni su te probleme rešili bez ... Znači rešili su te svoje potrebe bez ikakvih problema. U Peći je bilo stanje povećanog

kretanja ljudi na sve strane. Imali smo povećane potrebe lica u uniformama. U toku je bila mobilizacija. Ti ljudi su imali uniforme kući. Oblačili su uniforme. Išli su na mesta ... Onima koji se bave vojnim poslovima znaju da se mobilizacija obavlja na takav način, ne što oni dođu u grad, nego na određeno mesto. Ima raspored: "ti ćeš se javiti tu i tu". Onda su prolazili kroz Peć i zbog tih potreba. Dakle, bilo je jedno stanje gužve gde se nije znalo ko gde ide. Neki su išli ka centru, neki su išli od centra. Znači, posmatraču nije bilo jasno uopšte šta se dešava. Mi smo se trudili da se postavimo na takve lokacije sa kojih možemo i regulisati protok tih ljudi i ujedno, eventualno, zaštititi nekakve objekte od napada terorista. 24. marta uveče sam ja nekim civilima koji su bili prišli nama, bio sam na toj jednoj lokaciji, rekao da se oni udalje od nas i da se zaklone negde u nekakva sigurnija skloništa, jer, osim bombi, mi ćemo biti i meta napada terorista. I, dakle, ljude smo držali na tim takvim pozicijama. To nisu bile neke nove, neka nova ključna mesta, neki novi punktovi. To su bili uobičajeni punktovi koji su i ranije postojali na osnovu bezbednosnih procena, gde je najzgodnije da budu ti zajednički punktovi pripadnika saobraćajne policije i policije opšte nadležnosti. Uloga saobraćajne policije je bila da zaustavlja vozila ili pešake i ostalo i da legitimiše vozače u tom pogledu, a uloga policije opšte nadležnosti je bila da pronalazi lica za kojima se traga, da pronalazi eventualne ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, došlo je vreme da postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, dakle tih dana iz onoga šta vi kažete, da li vi tvrdite da su i Srbi i Albanci bežali od bombardovanja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Apsolutno da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pošto sam vam pročitao ovu tačku 63(E), moramo da idemo nekim redom. Ovde se kaže: "Neke kuće su zapaljene, a u više ljudi je pucano iz vatrenog oruž-

ja". Znači, u Peći tih kritičnih dana, kuće zapaljene, a u mnogo ljudi se puca iz vatrenog oružja.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ko puca?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sačekajte. Sada vas pitam. Molim vas, da li je u ovom tabulatoru 1, pod 1.4 spisak svih bezbednosnih događaja sa smrtnim posledicama na području vašeg Sekretarijata unutrašnjih poslova? To je spisak svih hronološki, svih događaja ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite?

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja ne znam kada ćete da prekinete danas sa radom danas? Da li će to da bude uobičajeno vreme? Ipak, hteo bih da iznesem jednu administrativnu primedbu. Ja ne znam koliko dugo treba optuženom za glavno ispitivanje ovog svedoka, ali kad on bude završio, ja ću morati da odlučim da li ću unakrsno da ga ispitujem o onome o čemu je sada svedočio ili o nečemu o čemu će tek da svedoči. Još nisam doneo odluku o tome. U svakom slučaju, što se tiče nekih stvari koje je on danas pokrenuo, o tome neću moći unakrsno da ga ispitujem, jer jednostavno za te stvari neću sutra da budem spreman, budući da neću da budem u situaciji da donesem odluku. Tako da je moguće da ću ja da tražim od vas da se delimično odloži unakrsno ispitivanje. Nadam se da neće da dođe do toga, ali ako optuženi smatra da će sutra rano da završi sa ovim svedokom, možda bi bilo dobro da njegovi savetnici pripreme sledećeg svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Da. Ali ima jedno drugo pitanje kojim ćemo sutra da se bavimo.

SUDIJA BONOMI: Da li postoji bilo šta zbog čega biste vi trebali unakrsno da ispitujete na osnovu onoga šta smo danas čuli?

TUŽILAC NAJS: Pa možda i ne, a to je, takođe, jedan od razloga zašto optuženi treba da ima u pripravnosti narednog svedoka. Prošle nedelje smo izgubili čitavu jednu sednicu zato što ili svedok

nije bio spreman ili nije bio tu. Ne znam ko je bio odgovoran za to i čije vreme će da se oduzme, ali šteta bi bila da se to desi i sutra.

SUDIJA ROBINSON: Imaćemo to na umu, gospodine Najš. Evo došao je trenutak da prekinemo sa radom. Doduše, možemo da nastavimo još pet minuta, gospodine Miloševiću. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, gospodine Robinson, samo, na primer, jednu ključnu stvar. U tački 63(E) kaže da je u mnogo ljudi pucano iz vatrenog oružja. Pukovniče, da li se ovde u tabulatoru 1.4 nalazi hronološki spisak svih događaja sa smrtnom posledicom, makar da je čovek umro u bolnici?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, nalazi se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se vidi, na primer, od broja 113, čak i ako nije prevedeno, iako nije prevedeno može da se vidi datum i broj, od broja 113 počinje 24. mart, pa se onda ide dalje i da vidimo, znači, pošto se ovde radi ... 27., 28. i nadalje, mi vidimo da je 27. marta ubijen pripadnik Vojske Jugoslavije, Milošević, Radmila, Srđan. Piše: "27. marta jedan vojnik ubijen, 28." i to u Klini. U Peći nije, u Istoku 28. marta, takođe, ubijen Srbin, Radnić Bratislav. U Čelopeku, Peć, 30. marta ubijen Otović Miloš, u Kapišnici (Kapishnice) 30. Petrović, Dragana, Veljko, pripadnik Vojske. 31. marta dva poginula, kapetan Makić Dragan i poručnik Stošić Slađan i ko je lakše ranjen. Takođe, Srbi poginuli. Prvi, prvo poginulo lice albanske nacionalnosti, u stvari, ovde piše Romkinja, civil, to je 1. april 1999. godine, "jedan leš", gde se kaže: "Seljimaj Adem (Selimaj Adem) iz malokalibarske puške ubio nevenčanu suprugu Gaši Rahimu (Gashi Rahima), (Romkinja, civil)" i onda sve piše: krivična prijava i tako dalje. Znači ubio nevenčanu ženu neki Rom. To je prvo lice koje je poginulo od tog kritičnog vremena, a, opet, 1. aprila poginuo policajac Urošević Igor, 1. aprila, takođe, srpska žrtva, 2. aprila srpska žrtva i tako dalje. Opet ovde, tek 2. aprila u Peć u naselju Kakarić ubijen pripadnik UČK Hasani Ahmet (Hasani Ahmet) iz Peći. Dakle, kao što se vidi, ovo je prvi koji je poginuo ...

TUŽILAC NAJS: Došlo je vreme da se postavi pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, postavite pitanje

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako ovde u optužnici piše da su 27. i 28. marta 1999. godine pucali u mnogo ljudi vojska i policija iz vatrenog oružja, da li možete ... Da li bi, valjda, neko poginuo tih dana u Peći da je vojska i policija pucala na ljude iz vatrenog oružja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa sigurno da bi bilo poginulih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je neko poginuo u Peći tih dana? Evo, ovde imamo ovu hronologiju u tabulatoru tačno kad je ko poginuo.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da li je iko u Peći pucao iz vatrenog oružja tih dana kad se, kad se narod okupljao, kad je počelo bombardovanje i kad su pristizali u Peć?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nemam takvih saznanja. Moguće, moguće je da je negde bilo neke sporadične pucnjave, ali da je bilo pucnjave u lica, to ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da niko nije poginuo, to se vidi po ovim dokumentima. Da li se sećate da je bilo neke pucnjave?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa meni je teško da kažem da li je bilo neke pucnjave tog dana, na primer, jer je bilo pucnjave stalno. Bilo je ... To je ravnica. Puca se na nekoliko kilometra, čuje se. Ne može ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali u svakom slučaju, tog dana, tih dana koji se ovde navode, u Peći nije niko stradao.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, ovde se ne kaže samo da je pucano na ljude. To se može sad ustanoviti ako niko nije stradao, da li je pucano ili ne, to svako može sam da izvlači zaključke, nego se kaže i da su kuće paljene. Da li je bilo ko od vojske ili policije zapalio bilo kakvu kuću u Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. To ni vojska ni policija nisu radile nikad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li je bilo bilo kakvog požara u Peći tih dana? Govorim ... Molim vas, budite precizni, govorim o tim danima koji se ovde pominju; 27. i 28. mart, tada kada se skuplja ta velika masa ljudi u centru Peći. Da li je bilo požara u Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bilo je požara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde su bili ti požari?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bilo je požara. Bilo je, bilo je po periferiji i po nekim udaljenim delovima, bilo je požara jer se video dim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li su intervenisali vatrogasci tamo gde je bio požar?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što nisu intervenisali vatrogasci?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa nisu mogli da idu tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto nisu mogli da idu tamo? Je li iz bezbednosnih razloga ili ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa kako zašto nisu ... Pa ako maknemo negde, pucaju na nas i kako ćemo onda da uputimo vatrogasce? Vatrogasci su pripadnici SUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja znam po našoj organizaciji, sve vatrogasne jedinice su deo Ministarstva unutrašnjih poslo-

va. E sada, ako nisu vatrogasci mogli da odu u te delove gde se dimilo iz bezbednosnih razloga da se, da ... Jer se pucalo na njih, da li je bilo ko mogao da ode tamo da zapali neku kuću u tim krajevima koje su držali pod kontrolom UČK?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: S naše strane ne.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, u tački 65(E) ima još pet navoda. Možete to da pređete. Imamo još sedam minuta do 14.00 i da onda time završite sa ispitivanjem ovog svedoka. To bi bila korisna upotreba vremena. Budući da je svedok iz Peći, on može da svedoči o tim navodima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Evo sve navode. Ovo smo razrešili. Znači, pucnjavu. Nije bilo poginulog ili ranjenog Albanca tih dana. Paljenje smo razrešili. E sada, da li vam je poznato, gledam šta je sve navedeno, da su vojnici i policajci bili razmešteni duž svake ulice i usmeravali Albance ka centru grada?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na to ne mogu odgovoriti sa da ili ne. Vojnici nisu bili razmešteni uopšte, a policajci jesu bili razmešteni, ali ne duž svake ulice. Policajci su bili razmešteni na raskrsnicama na kojima su radili svoj posao. A tu nije bilo vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite, molim vas ...

SUDIJA ROBINSON: Molimo da čujemo šta svedok ima da kaže o deportacijama, jer tu stoji da su ih prisiljavali, dakle, usmeravali su ih. Onda, nakon toga, su bili prisiljeni da uđu u autobuse i onda su odveženi u Prizren. Da li svedok može da da svoj komentar u vezi sa tim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo mislim da ga to pitam. Upravo mislim da ga pitam. Ali u vezi sa ovim razmeštanjem policije, znači vojske nije bilo, a policija je bila na punktovima na kojima je redovno, za regulisanje saobraćaja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisu bili ... Koliko je bilo policajaca toga dana u centru Peći ukupno? Ukupno, znači na svim tim punktovima gde obavljaju redovnu službu.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa mogu da govorim koliko je bilo tih dana. Ja ne znam tačno na koji dan se odnosi to. Tih dana smo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažite koliko je maksimalno bilo koga od tih kritičnih dana u centru Peći, u širem centru Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U širem centru Peći je maksimalno moglo da bude 50 policajaca. U širem centru Peći, jer zavisi šta uzmemo da je taj širi centar Peći. Mi smo imali tačno locirane bezbednosne punktove gde je policija bila stalno, koji su bili na smenu, za regulisanje i kontrolu kretanja lica. Mi nismo imali neograničen broj ljudi pa da možemo da ih postavimo više. Bilo je toliko koliko je bilo. Znači, mi nismo ni imali više da postavimo u jednoj smeni. Radi se u četiri ili pet smena, broj ljudi koje imamo na raspolaganju podeli se na toliko i lako se može izvući zaključak koliko ih je bilo. Više ih nije moglo biti ni slučajno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oni su bili, dakle, na svojim redovnim mestima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, na svojim redovnim punktovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To, to ste raščistili. E sada recite, molim vas, da li vam je poznato, ne da li vam je poznato, da li je neko prisiljavao Albance da ulaze u autobuse i kamione da bi išli, da bi napuštali Kosovo i Metohiju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Što autobuse i kamione? Oni su mogli da se kreću kako hoće. Mogli su i kolima da idu svojim. Mogli su da idu, ovaj i zaprežnim vozilima i traktorima i išli su. Zašto bi ih neko prisiljavao da uđu u autobuse.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ja vam skrećem pažnju na ovu rečenicu iz tačke 63(E) koja kaže: "Kada su ljudi stigli do centra grada, oni koji nisu imali kola ili vozila, bili su prisiljeni da uđu u autobuse ili kamione kojima su odvedeni u grad Prizren". Evo, citirao sam vam celu rečenicu. Molim vas, je li to istina ili nije?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Prvo, meni to nije jasno. Znači, oni su stigli u centar grada pa onda oni koji nisu imali kola su naterani da uđu u autobuse?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to citirate ovo šta sam vam rekao?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Šta tu ...Šta je to? Je li to istina ili nije istina?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa ne znam ni šta se hoće tim reći? Znači neko je u centru grada utvrđivao da li oni imaju kola. Da li im je to neko postavljao pitanje: "Pa, imaš li kola? Imam. Dobro, ti prođi dalje. Imaš li kola? Nemam. Uđi u autobus." Ja sam to tako shvatio.

SUDIJA ROBINSON: Odgovorite na sledeće pitanje: da li vam je poznato, da li ste možda čuli za to da Albanci ulaze u autobuse i kamione i da na taj način napuštaju grad i odlaze u Prizren?

SVEDOK PAPONJAK: Ja nisam ni video ni čuo da ulaze u autobuse, ali sam video da su autobusima odlazili. Dakle, da su odlazili i putničkim kolima i drugim vozilima, traktorima i zaprežnim i peške i autobusima. Doduše nisam video da odlaze kamionima. Moguće da i jesu, da ispod cirade da su bili, ali to ja nisam zapazio da su u kamionima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja sam se kretao tim ulicama tih dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ovde je kritično jedno

pitanje: da li je neko prisilio nekog Albanca da uđe u autobus da bi ga negde odvezao?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Meni to nije poznato. Niti sam čuo, niti sam video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ijedan, pošto, rekli ste vojske nije bilo, da li je ijedan policajac bio u nekoj funkciji da tera Albance da uđu u autobuse da bi ih odvezli u Prizren?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, dobro ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Policija je imala zadatak da reguliše saobraćaj i da ono ostalo, sve šta spada u policijske poslove, znači da štiti imovinu, da štiti živote tih ljudi i to, a ne da nekog u autobuse uvodi i to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li je

SUDIJA ROBINSON: Oprostite. Recite nam gde ste se vi tačno nalazili 27. i 28. marta?

SVEDOK PAPONJAK: Verovatno se to odnosi na tu veliku gužvu koja je bila u centru Peći. Ja sam tog dana, tih dana bio u centru Peći i kretao sam se i ostalim saobraćajnicama, jer je bilo zagušenje. Ja sam, na primer, tih dana išao i na Kulu. To je ovaj prevoj prema Crnoj Gori. Kretao sam se duž ulica jer je bilo gužvi.

SUDIJA ROBINSON: Ali šta ste radili tih dana?

SVEDOK PAPONJAK: Davao sam uputstva saobraćajnoj policiji da se lociraju, na primer, na neki, na neku tačku, da ubrzaju protok vozila. Davao sam, evo, konkretna uputstva na punktu Savine Vode, da, ovaj, pojednostave proceduru kontrole da bi što veći broj vozila prošao prema, na tom prevoju prema Kuli, prema Crnoj Gori, jer se radilo o takvom terenu ... Radilo se o usponu, velikom usponu. Jako

je sporo kretanje, pa onda, kad se zaustavi vozilo ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospodine Miloševiću, ja bih hteo da završimo sa vašim glavnim ispitivanjem, a da se onda sutra ili narednog dana pozabavimo dokaznim predmetima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam još dosta pitanja da postavim svedoku, gospodine Robinson. Mogu li da nastavim.

SUDIJA ROBINSON: Da, još tri minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da bismo ovo precizirali, vi ste u to vreme bili načelnik saobraćajne policije, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste regulisali saobraćaj kao i u redovno vreme?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razlika je u tome kad ima više i kad ima manje gužve.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. I tad više ljudi preusmeravamo na neki pravac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad, da li vam je poznato okupljanje Albanaca u centru Peći i njihovo napuštanje grada?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zato sam i rekao da ne znam datum, ali se sećam toga po tome što je tih dana bila povećana gužva. Mi smo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, već ste rekli da ste bili na licu mesta.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde su se građani okupljali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na trgu, u centru Peći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na koji način su se okupili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni su došli iz raznih krajeva, iz raznih delova grada i iz sela. Takve sam izveštaje dobio od patrola.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko se građana okupilo na trgu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Trg je bio pun, pun. Prema mojoj proceni bilo je više od 10.000 ljudi, ali ja ne znam tačno koliko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se neko obraćao građanima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam albanski jezik. Bilo je govora. Ja ne znam šta su govorili, ne znam ni ko je govorio. To nije bio nikakav organizovani skup, ovaj, tako da bismo znali ko je držao govor u nekakvoj najavi o tome. Nekih govora je bilo. Nekih uzvika, bilo je preko megafona nekih priča i toga, ali ja ne znam šta se pričalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali to su oni međusobno govorili. Da li je neko od vlasti se obraćao njima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, niko nije bio tu od organa vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li se neko od građana obraćao vama lično?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su vas pitali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jeste. Bilo je pitanja koja meni tada nisu bila jasna, ali kasnije mi je postalo jasnije o čemu se radi. Pitali su me da li oni mogu svojim kolima da idu u Crnu Goru. Meni nije bilo jasno što me to pitaju, pa sam im rekao da je, normalno, da mogu da se kreću gde god žele, a ne, ovaj ... I, i sredstvima kojim

žele.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro. Oni su vas pitali da li mogu da idu kolima u Crnu Goru, vi ste im rekli, šta? Da mogu da idu gde hoće?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Gde hoće. Kažu "hoće li nas policija ili vojska ometati u tome". Odgovorio sam im da nema nikakvog razloga, da im niko neće ograničavati kretanje, niti prema Crnoj Gori, niti prema ostalim delovima države.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite, molim vas ...

SUDIJA ROBINSON: Moramo da prekinemo sa radom. Radili smo 20 minuta duže. Sutra će Pretresno veće da se bavi jednim drugim pitanjem, ali strane treba da budu pripravne kako bi se nastavilo sa ovim svedokom. Naravno, ukoliko to bude moguće. Nadam se da je ovo jasno. Završavamo sa raspravom. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo sam hteo da pitam, da li vi imate nešto drugo sutra ujutru?

SUDIJA ROBINSON: Da, imamo. Ali morate da budete u pripravnosti u slučaju da završimo na vreme, kako bismo imali dovoljno vremena da nastavimo sa ovom raspravom, a predstavnik Sekretarijata (Registry) će to da organizuje.